

Ny värld - ny högskola

Sammanfattning

I betänkandet behandlar utskottet proposition 2004/05:162 *Ny värld – ny högskola* och motionsyrkanden i anslutning till denna. Även yrkanden från allmänna motionstiden år 2005 och ett yrkande med anledning av proposition 2005/06:2 *Bästa språket* behandlas i betänkandet.

I propositionen lämnar regeringen förslag och gör bedömningar gällande olika frågor som rör den högre utbildningen. Det handlar om högskolans internationalisering, införandet av en ny utbildnings- och examensstruktur, regler för tillträdet till högskolan samt arbetet med breddad rekrytering.

Förslagen om en ny utbildnings- och examensstruktur görs mot bakgrund av Sveriges deltagande i den s.k. Bolognaprocessen. För att nå målen i Bolognadeklarationen strävar deltagarländerna efter att skapa jämförbara strukturer för högre utbildning.

I propositionen föreslår regeringen ändringar i bestämmelserna om behörighet och urval till högskolan. Bestämmelserna om grundläggande behörighet skall ändras så att kraven på sökande från gymnasieskolan och gymnasial vuxenutbildning blir mer enhetliga. Universitet och högskolor skall få bestämma vilka urvalsgrunder som skall gälla för högst 20 % av platserna på en utbildning som vänder sig till nybörjare.

Utskottsmajoriteten bestående av Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet anser inte att urvalsgruppen för sökande med resultat på högskoleprovet i kombination med arbetslivserfarenhet skall slopas. Utskottet tillstyrker därmed ett yrkande från Miljöpartiet. Moderaterna, Folkpartiet, Kristdemokraterna och Centern reserverar sig till förmån för propositionens förslag om att avskaffa urvalsgruppen.

Samtliga partier i utskottet anser att civilingenjörs- och arkitektutbildningarna skall förlängas med en termin till att totalt omfatta fem års studier. Samtliga partier i utskottet anser också att en civilekonomexamen om 160 poäng bör inrättas som yrkesexamen.

En utskottsmajoritet bestående av Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet anser att frågan om hur lärarexamen skall placeras in i det nya examenssystemet bör övervägas ytterligare. Regeringen bör därför återkomma med förslag till lösning i denna fråga. Utskottet tillstyrker därmed ett yrkande från Miljöpartiet.

Moderaterna, Folkpartiet, Kristdemokraterna, Centern och Miljöpartiet står bakom fem gemensamma reservationer gällande fördjupning i huvudämne, krav för särskild behörighet, grundläggande behörighet för utbildning på forskarnivå, meritämnen samt högskoleprov för olika utbildningsområden.

I övrigt finns reservationer från ett eller flera av angivna partier och Vänsterpartiet. Ett särskilt yttrande lämnas av Kristdemokraterna.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	5
Redogörelse för ärendet	10
Ärendet och dess beredning	10
Bakgrund	11
Propositionens huvudsakliga innehåll	11
Utskottets överväganden	14
Indelning av högre utbildning och examina i tre nivåer	14
Hållbar utveckling	15
Beskrivning av utbildning på grundnivå, avancerad nivå och forskarnivå	16
Benämningen masterexamen	17
Fördjupning i huvudämne	18
Tillstånd att utfärda examina	19
Civilingenjörs- och arkitektexamen	21
Civilekonomexamen	22
Betygssystemet i högre utbildning	23
Internationella studenters rättssäkerhet	23
Avgifter för utländska studenter	24
Behov av ytterligare förslag och utredningar	25
Grundläggande behörighet för utbildning på grundnivå	27
Bedömning av reell kompetens för grundläggande behörighet	28
Särskild behörighet för utbildning på grundnivå	29
Grundläggande behörighet för utbildning på avancerad nivå	31
Grundläggande behörighet för utbildning på forskarnivå	32
Urval för utbildning på grundnivå	33
Breddad rekrytering	36
Kvotering inom högre utbildning	37
Lagförslagen i övrigt m.m.	38
Reservationer	40
1. Hållbar utveckling, punkt 2 – motiveringen (m, fp, kd)	40
2. Benämningen masterexamen, punkt 4 (kd)	40
3. Fördjupning i huvudämne, punkt 5 (m, fp, kd, c, mp)	41
4. Tillstånd att utfärda examina, punkt 6 (m, fp, kd, c)	41
5. Betygssystemet i högre utbildning, punkt 9 (m, fp, kd, c)	42
6. Internationella studenters rättssäkerhet, punkt 10 (mp)	42
7. Avgifter för utländska studenter, punkt 11 (m, kd)	43
8. Avgifter för utländska studenter, punkt 11 (v, mp)	43
9. Hanteringen av studiemedelssystemet, punkt 14 (mp)	44
10. Hanteringen av systemet med ämnesbetyg, punkt 15 (mp)	44
11. Grundläggande behörighet för utbildning på grundnivå, punkt 16 (m, fp, kd, c)	45
12. Varierad behörighet, punkt 17 (kd)	45
13. Bedömning av reell kompetens för grundläggande behörighet, punkt 18 (m, fp, kd, c)	46

14. Bedömning av reell kompetens för grundläggande behörighet, punkt 18 (mp)	46
15. Krav för särskild behörighet, punkt 19 (m, fp, kd, c, mp)	47
16. Krav på språkstudier, punkt 20 (m, fp, kd, c)	47
17. Lärosätenas beslutsrätt om särskild behörighet, punkt 21 (m, fp, kd, c)	48
18. Grundläggande behörighet för utbildning på avancerad nivå, punkt 22 (mp)	48
19. Grundläggande behörighet för utbildning på forskarnivå, punkt 23 (m, fp, kd, c, mp)	49
20. Omfattningen av olika urvalsgrunder, punkt 24 (m, fp, kd, c)	49
21. Etnisk bakgrund och urval vid likvärdiga meriter, punkt 25 (mp)	50
22. Utveckling av nya högskoleprov, punkt 26 (m, fp, kd, c, mp)	50
23. Meritämnena, punkt 27 (m, fp, kd, c, mp)	51
24. Högskoleprov i kombination med arbetslivserfarenhet, punkt 28 (m, fp, kd, c)	51
25. Breddad rekrytering, punkt 30 (m, fp, kd, c)	52
26. Breddad rekrytering, punkt 30 (mp)	52
27. Kvotering inom högre utbildning, punkt 31 (m)	53
Särskilt yttrande	54
Hanteringen av professionsutbildningarna, punkt 12 (kd)	54
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	55
Propositionen	55
Följdmotioner	55
Motion väckt med anledning av prop. 2005/06:2	58
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2005	58
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens lagförslag	61
1. Förslag till lag om ändring i högskolelagen (1992:1434)	61
2. Förslag till lag om ändring i lagen (1993:792) om tillstånd att utfärda vissa examina	68
3. Förslag till lag om ändring i studiestödslagen (1999:1395)	70
4. Förslag till lag om ändring i tandvårdslagen (1985:125)	72
5. Förslag till lag om ändring i hälso- och sjukvårdslagen (1982:763)	73

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Indelning av högre utbildning och examina i tre nivåer

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i högskolelagen (1992:1434) såvitt avser 1 kap. 7 § samt 1 kap. 10 a §. Därmed bifaller riksdagen proposition 2004/05:162 punkt 1 i denna del.

2. Hållbar utveckling

Riksdagen avslår motion 2005/06:Ub2 yrkandena 1 och 2.

Reservation 1 (m, fp, kd) – motiveringen

3. Beskrivning av utbildning på grundnivå, avancerad nivå och forskarnivå

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i högskolelagen (1992:1434) såvitt avser 1 kap. 8 §, 9 § samt 9 a §. Därmed bifaller riksdagen proposition 2004/05:162 punkt 1 i denna del och avslår motionerna 2005/06:Ub2 yrkandena 5 och 6 samt 2005/06:Ub400 yrkande 2.

4. Benämningen masterexamen

Riksdagen avslår motion 2005/06:Ub557 yrkande 8.

Reservation 2 (kd)

5. Fördjupning i huvudämne

Riksdagen avslår motionerna 2005/06:Ub1 yrkande 1 och 2005/06:Ub2 yrkande 9.

Reservation 3 (m, fp, kd, c, mp)

6. Tillstånd att utfärda examina

Riksdagen antar regeringens förslag om ändring i högskolelagen (1992:1434) såvitt avser 1 kap. 11 § och 11 a §. Därmed bifaller riksdagen proposition 2004/05:162 punkt 1 i denna del och avslår motionerna 2005/06:Ub1 yrkande 3, 2005/06:Ub212 yrkande 1, 2005/06:Ub391 yrkande 12, 2005/06:Ub394, 2005/06:Ub486 och 2005/06:Ub586 yrkande 2.

Reservation 4 (m, fp, kd, c)

7. Civilingenjörs- och arkitektexamen

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad utskottet anfört om civilingenjörs- och arkitektexamen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2005/06:Ub400 yrkande 3, 2005/06:Ub408 och 2005/06:Ub557 yrkande 9.

8. Civilekonomexamen

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad utskottet anfört om civilekonomexamen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2005/06:Ub280, 2005/06:Ub400 yrkande 4 och 2005/06:Ub494 yrkandena 1 och 2.

9. Betygssystemet i högre utbildning

Riksdagen avslår motion 2005/06:Ub1 yrkandena 4 och 5.

Reservation 5 (m, fp, kd, c)

10. Internationella studenters rättssäkerhet

Riksdagen avslår motion 2005/06:Ub2 yrkande 3.

Reservation 6 (mp)

11. Avgifter för utländska studenter

Riksdagen avslår motionerna 2005/06:Ub2 yrkande 4, 2005/06:Ub325 yrkande 1, 2005/06:Ub375 och 2005/06:Ub557 yrkande 14.

Reservation 7 (m, kd)

Reservation 8 (v, mp)

12. Hanteringen av professionsutbildningarna

Riksdagen avslår motion 2005/06:Ub400 yrkande 1.

13. Hanteringen av lärarexamen

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad utskottet anfört om hanteringen av lärarexamen. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:Ub2 yrkande 7.

14. Hanteringen av studiemedelssystemet

Riksdagen avslår motion 2005/06:Ub2 yrkande 10.

Reservation 9 (mp)

15. Hanteringen av systemet med ämnesbetyg

Riksdagen avslår motion 2005/06:Ub2 yrkande 17.

Reservation 10 (mp)

16. Grundläggande behörighet för utbildning på grundnivå

Riksdagen godkänner regeringens förslag om riktlinjer för grundläggande behörighet såvitt avser propositionens avsnitt 8.3.1. Därmed bifaller riksdagen proposition 2004/05:162 punkt 8 i denna del och avslår motionerna 2005/06:Kr8 yrkande 8 i denna del och 2005/06:Ub1 yrkande 6.

Reservation 11 (m, fp, kd, c)

17. Varierad behörighet

Riksdagen avslår motion 2005/06:Ub555 yrkande 17.

Reservation 12 (kd)

18. Bedömning av reell kompetens för grundläggande behörighet

Riksdagen avslår motionerna 2005/06:Ub1 yrkande 7 och 2005/06:Ub2 yrkande 12.

Reservation 13 (m, fp, kd, c)

Reservation 14 (mp)

19. Krav för särskild behörighet

Riksdagen godkänner regeringens förslag om riktlinjer för särskild behörighet såvitt avser propositionens avsnitt 8.3.2. Därmed bifaller riksdagen proposition 2004/05:162 punkt 8 i denna del och avslår motion 2005/06:Ub1 yrkande 8.

Reservation 15 (m, fp, kd, c, mp)

20. Krav på språkstudier

Riksdagen avslår motionerna 2005/06:Kr8 yrkande 8 i denna del och 2005/06:Ub1 yrkandena 9 och 10.

Reservation 16 (m, fp, kd, c)

21. Lärosätenas beslutsrätt om särskild behörighet

Riksdagen avslår motion 2005/06:Ub1 yrkande 11.

Reservation 17 (m, fp, kd, c)

22. Grundläggande behörighet för utbildning på avancerad nivå

Riksdagen avslår motion 2005/06:Ub2 yrkande 8.

Reservation 18 (mp)

23. Grundläggande behörighet för utbildning på forskarnivå

Riksdagen avslår motion 2005/06:Ub1 yrkande 2.

Reservation 19 (m, fp, kd, c, mp)

24. Omfattningen av olika urvalsgrunder

Riksdagen avslår motion 2005/06:Ub1 yrkande 12.

Reservation 20 (m, fp, kd, c)

25. Etnisk bakgrund och urval vid likvärdiga meriter

Riksdagen avslår motion 2005/06:Ub2 yrkande 15.

Reservation 21 (mp)

26. Utveckling av nya högskoleprov

Riksdagen avslår motion 2005/06:Ub2 yrkande 14.

Reservation 22 (m, fp, kd, c, mp)

27. Meritämnen

Riksdagen avslår motionerna 2005/06:Kr8 yrkande 8 i denna del, 2005/06:Ub1 yrkande 13, 2005/06:Ub2 yrkande 16, 2005/06:Ub283 yrkande 21 och 2005/06:Ub454.

Reservation 23 (m, fp, kd, c, mp)

28. Högskoleprov i kombination med arbetslivserfarenhet

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad utskottet anfört om högskoleprov i kombination med arbetslivserfarenhet. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:Ub2 yrkande 13 och avslår proposition 2004/05:162 punkt 8 i denna del och motion 2005/06:Ub225 yrkandena 1 och 2.

Reservation 24 (m, fp, kd, c)

29. Regler i övrigt för urval för utbildning på grundnivå

Riksdagen godkänner i övrigt regeringens förslag om riktlinjer för urval till högre utbildning såvitt avser propositionens avsnitt 8.3.3. Därmed bifaller riksdagen delvis proposition 2004/05:162 punkt 8 i denna del.

30. Breddad rekrytering

Riksdagen avslår motionerna 2005/06:Ub2 yrkandena 11, 18 och 19 samt 2005/06:Ub347 yrkande 6.

Reservation 25 (m, fp, kd, c)

Reservation 26 (mp)

31. Kvotering inom högre utbildning

Riksdagen avslår motionerna 2005/06:Ub261 yrkande 7 och 2005/06:Ub429.

Reservation 27 (m)

32. Lagförslagen i övrigt m.m.

Riksdagen antar regeringens förslag

a) till lag om ändring i högskolelagen (1992:1434),

b) till lag om ändring i lagen (1993:792) om tillstånd att utfärda vissa examina,

c) till lag om ändring i studiestödslagen (1993:1395),

d) till lag om ändring i tandvårdslagen (1985:125),

e) till lag om ändring i hälso- och sjukvårdslagen (1982:763)

i den mån lagförslagen inte omfattas av vad utskottet föreslagit i övrigt. Riksdagen godkänner även regeringens förslag om riktlinjer för behörighet och urval till högre utbildning i den mån förslagen inte

omfattas av vad utskottet föreslagit i övrigt. Därmed bifaller riksdagen proposition 2004/05:162 punkterna 1 i denna del, 2–7 och 8 i denna del.

Stockholm den 9 februari 2006

På utbildningsutskottets vägnar

Jan Björkman

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Jan Björkman (s), Britt-Marie Danestig (v), Ulf Nilsson (fp), Sten Tolgfors (m), Majléne Westerlund Panke (s), Agneta Lundberg (s), Nils-Erik Söderqvist (s), Margareta Pålsson (m), Louise Malmström (s), Ana Maria Narti (fp), Sören Wibe (s), Peter Danielsson (m), Mikael Damberg (s), Mikaela Valtersson (mp), Christer Adelsbo (s), Torsten Lindström (kd) och Håkan Larsson (c).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

Regeringen lägger i propositionen Ny värld – ny högskola (prop. 2004/05:162) fram förslag och bedömningar inom flera områden som berör den högre utbildningen. Propositionen har föregåtts av ett antal utredningsuppdrag.

I april 2002 tillsattes en projektgrupp inom Utbildningsdepartementet med uppdraget att se över vissa examensfrågor i högskolan (dnr U2002/1944/DK). Projektgruppen har överlämnat delrapporten *Magisterexamen i internationell belysning* (Ds 2003:4) och slutrapporten *Högre utbildning i utveckling – Bolognaprocessen i svensk belysning* (Ds 2004:2). Båda rapporterna har remissbehandlats.

I december 2002 tillsattes en särskild utredare med uppgift att utreda vissa frågor rörande forskarutbildningen och perioden efter doktorsexamen (dir. 2002:148). Utredningen antog namnet Forskarutbildningsutredningen. I mars 2004 överlämnades betänkandet *En ny doktorsutbildning – kraftsamling för excellens och tillväxt* (SOU 2004:27). Utredningen har remissbehandlats.

I mars 2003 tillsattes en särskild utredare med uppdrag att se över reglerna för tillträde till grundläggande högskoleutbildning (dir. 2003:38). Tilläggsdirektiv beslutades i september 2003. Utredningen överlämnade i februari 2004 sitt betänkande *Tre vägar till den öppna högskolan* (SOU 2004:29). Utredningen har remissbehandlats.

Högskoleverket överlämnade i november 2003 en skrivelse till Regeringskansliet om samgående mellan Rådet för högre utbildning hos Högskoleverket och Myndigheten för Sveriges nätuniversitet (dnr 203/4400/UH). Skrivelsen har remissbehandlats.

Inom Utbildnings- och kulturdepartementet har ett antal promemorior utarbetats och remissbehandlats, nämligen *Förslag till nivåbeskrivning för de tre nivåerna i högre utbildning* (dnr U2005/1541/UH), *Införande av en masterexamen inom svensk högre utbildning* (dnr U2005/3868/UH), *Förslag om grundläggande behörighet till högre utbildning* (dnr 2005/4092/UH).

Propositionen bygger på en överenskommelse mellan den socialdemokratiska regeringen och Vänsterpartiet.

Med anledning av propositionen väcktes två motioner med sammanlagt 32 yrkanden. Utöver dessa behandlas 26 yrkanden från den allmänna motionstiden 2005 samt ett yrkande som väcktes med anledning av propositionen *Bästa språket* (prop. 2005/06:2). De motionsyrkanden som behandlas i betänkandet återges i bilaga 1.

Bakgrund

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen lämnar regeringen förslag, gör bedömningar och redovisar sin syn gällande olika områden som rör den högre utbildningen. Det handlar om högskolans internationalisering, införandet av en ny utbildnings- och examensstruktur, arbetet med breddad rekrytering samt regler för tillträdet till högskolan.

Inledningsvis presenterar regeringen en nationell strategi för den högre utbildningens internationalisering. Strategin tar sin utgångspunkt i befintliga nationella och internationella mål samt regeringens tidigare bedömningar. I strategin redovisar regeringen sin syn på angelägna mål för att främja internationaliseringen av den högre utbildningen. Syftet är att på ett samlat sätt ange inriktningen för internationaliseringsarbetet på nationell nivå och på lärosätetsnivå. I anslutning till detta gör regeringen även bedömningar som syftar till att stärka inresande utbytesstudenters rättssäkerhet, främja utvecklingen av gemensamma utbildningsprogram mellan lärosäten i Sverige och andra länder samt underlätta erkännandet av svensk högre utbildning utomlands.

Propositionen innehåller förslag och bedömningar angående utbildnings- och examensstrukturen för svensk högre utbildning. Detta görs mot bakgrund av Sveriges deltagande i den s.k. Bolognaprocessen som inbegriper ett drygt 40-tal europeiska länder. För att nå målen i Bolognadeklarationen strävar deltagarländerna efter att skapa jämförbara strukturer för högre utbildning. Särskilt viktig är uppdelningen av högre utbildning i tre nivåer. Regeringen föreslår därför att den svenska högre utbildningen indelas i grundnivå, avancerad nivå och forskarnivå. Utbildning på varje nivå skall förutsätta och bygga på utbildning på tidigare nivåer. Särskilda beskrivningar för var och en av nivåerna föreslås i högskolelagen. Begreppet grundläggande högskoleutbildning i högskolelagen skall utgå. Regeringen föreslår vidare att samtliga examina skall ges på någon av nivåerna. Regeringen gör bedömningen att varje kurs inom utbildning på grundnivå och avancerad nivå bör nivåbestämmas så att den tillhör en av nivåerna.

Nya examensbeskrivningar som skildrar förväntade studieresultat bör utformas för alla examina. Principer för när en utbildning bör avslutas med en yrkesexamen anges. Regeringen gör vidare bedömningen att en masterexamen bör införas, att denna bör förutsätta en tidigare examen om minst tre år på grundnivå samt att den bör omfatta två års heltidsstudier. Kravet på fördjupning på 60-poängsnivån i huvudämnet för kandidatexamen och på 80-poängsnivån för magisterexamen bör utgå ur examensbeskrivningarna. Tillstånd att utfärda masterexamen bör ges till universitet och till högskolor med vetenskapsområde. Övriga högskolor bör efter prövning av vetenskaplig kvalitet ges rätt att utfärda masterexamen. Regeringen menar att den nuvarande magisterexamen omfattande ett års studier bör behållas. Vidare bedömer regeringen att en särskild examenskategori

för det konstnärliga området bör införas. Doktorsexamen bör fortsatt omfatta fyra års heltidsstudier, men studier inom masterexamen bör kunna tillgodoräknas på forskarnivå. Den ordning som regeringen förordar innebär således att den avancerade nivån och forskarnivån i viss mån överlappar varandra. Regeringens uppfattning är att det i normalfallet skall krävas totalt åtta års studier för att nå en doktorsexamen.

Regeringen gör i propositionen bedömningen att arbetet med breddad rekrytering bör fortsätta och aviserar att uppgifterna för Myndigheten för Sveriges nätnuniversitet bör vidgas till att omfatta även stöd till breddad rekrytering och pedagogisk utveckling. Förslaget innebär att Rådet för högre utbildning hos Högskoleverket avvecklas. Inför reformeringen av utbildnings- och examensstrukturen finns ett behov av att stödja lärosätenas utvecklingsarbete. Regeringen menar att också denna uppgift bör ligga på Myndigheten för Sveriges nätnuniversitet¹.

I propositionen föreslår regeringen ändringar i bestämmelserna om behörighet och urval till högre studier. Bestämmelserna om grundläggande behörighet skall ändras så att kraven på sökande från gymnasieskolan och gymnasial vuxenutbildning blir mer enhetliga. Kraven för särskild behörighet för utbildningar som leder fram till en yrkesexamen skall som i dag fastställas av Högskoleverket. Standardbehörigheterna skall utmönstras. För övriga utbildningar som vänder sig till nybörjare skall varje högskola, inom vissa av Högskoleverket fastställda ramar, besluta vilka krav som skall gälla. Universitet och högskolor skall få bestämma vilka urvalsgrunder som skall gälla för högst 20 % av platserna på en utbildning som vänder sig till nybörjare. Syftet är att vid sidan av betyg och högskolepoäng tillvarata andra meriter och erfarenheter som är betydelsefulla för utbildningen.

Regeringen föreslår vidare att urvalsgruppen för sökande med resultat på högskoleprovet i kombination med arbetslivserfarenhet skall slopas. För att kunna särskilja sökande som har likvärdiga meriter bör lärosätena få möjlighet att använda sig av prov eller intervjuer innan urval med hänsyn till kön och lottnings görs. Fördjupningskurser i matematik och i andra moderna språk än engelska i gymnasieskolan bör ges ett större värde vid antagning till högre utbildning. Regeringen bedömer dock att frågan behöver övervägas vidare mot bakgrund av riksdagens beslut att införa ämnesbetyg i gymnasieskolan. Regeringen bedömer att kravet på grundläggande behörighet för forskarutbildning bör vara uppfyllt av den som avlagt en magisterexamen eller en yrkesexamen på avancerad nivå. Regeringen menar också att antagning till utbildning på forskarnivå bör ske samlat efter information om tillgängliga platser.

¹ Regeringen beslutade den 20 december 2005 att Myndigheten för Sveriges nätnuniversitet fr.o.m. den 15 januari 2006 skall ha utökade uppgifter som även omfattar stöd till breddad rekrytering och pedagogisk utveckling. Regeringen beslutade även att ändra namnet på myndigheten till Myndigheten för nätverk och samarbete inom högre utbildning.

De föreslagna lagändringarna om en ny utbildnings- och examensstruktur avser utbildning som bedrivs efter utgången av juni 2007 eller examina som utfärdas därefter. De studenter som påbörjat men inte slutfört sin utbildning före den 1 juli skall så långt det är möjligt beredas möjlighet att ta examen enligt de nya reglerna. Regeringen får meddela föreskrifter om övergångsregler.

De nya urvalsreglerna för tillträde till högskoleutbildning på grundnivå bör tillämpas vid antagningen till höstterminen 2007, utom reglerna om urval vid lika meriter som bör tillämpas vid antagning till utbildning höstterminen 2006. De nya reglerna för grundläggande och särskild behörighet för tillträde till högskoleutbildning på grundnivå bör tillämpas först vid antagningen till höstterminen 2010.

Utskottets överväganden

Indelning av högre utbildning och examina i tre nivåer

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör anta regeringens förslag till lag om ändring i högskolelagen (1992:1434) avseende indelning av högre utbildning och examina i tre nivåer.

Propositionen

Regeringen föreslår att högre utbildning skall ges på grundnivå, avancerad nivå och forskarnivå (1 kap. 7 §). Även examina inom den högre utbildningen skall avläggas på någon av dessa nivåer (1 kap. 10 a §). Begreppet grundläggande högskoleutbildning i högskolelagen (1992:1434) skall utgå (1 kap. 7 §).

Som en konsekvens av förslaget att införa tre nivåer inom högre utbildning föreslår propositionen att det i lagen skall finnas en upplysningsbestämmelse om att regeringen meddelar föreskrifter om vilka examina som får avläggas och på vilken nivå de skall avläggas (1 kap. 10 a §).

Regeringens bedömning är att det bör finnas två generella examina på grundnivå, kandidatexamen som omfattar 120 poäng och högskoleexamen som omfattar 80 poäng. Även på avancerad nivå bör finnas två generella examina, masterexamen som omfattar 80 poäng och magisterexamen som omfattar 40 poäng.

För tillstånd för enskilda utbildningsanordnare att utfärda examina på var och en av nivåerna skall motsvarande krav ställas på utbildningen som i högskolelagen. Det skall inte i högskolelagen anges att fortbildning och vidareutbildning ingår i högskoleutbildning (1 kap. 7 §).

Utskottets ställningstagande

Utskottet föreslår att riksdagen antar regeringens förslag till lag om indelning av högre utbildning och examina i tre nivåer. Mot bakgrund av målsättningen om att Sverige skall vara en ledande kunskapsnation som präglas av utbildning av hög kvalitet är den nya strukturen för högre utbildning en angelägen reform. Den nya strukturen kommer på ett avgörande sätt bidra till högskolans internationalisering i enlighet med Bolognaprocessen.

Hållbar utveckling

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motionsyrkandena om att främjande av hållbar utveckling skall skrivas in i högskolelagen samt att hållbar utveckling skall ingå i Högskoleverkets kvalitetsgranskning av lärosätena.

Jämför reservation 1 (m, fp, kd).

Motionen

Miljöpartiet skriver i motion Ub2 yrkande 1 att högskolelagen bör ändras så att det framgår att verksamheten vid universitet och högskolor skall främja en socialt, ekonomiskt och miljömässigt **hållbar utveckling**. En förstärkning av hållbarhetsperspektivet i högskolelagen bör enligt yrkande 2 i samma motion medföra att hållbar utveckling skall ingå i **Högskoleverkets** kvalitetsgranskning av lärosätena.

Utskottets ställningstagande

Utskottet föreslår att riksdagen avslår motionsyrkandena.

I maj 2003 tillsatte regeringen en kommitté med uppdrag att kartlägga och analysera hur utbildningssystem på olika nivåer arbetar för en utveckling som är ekonomiskt, socialt och miljömässigt hållbar. Kommittén lämnade i sitt betänkande *Att lära för hållbar utveckling* (SOU 2004:104) en rad förslag på hur hållbar utveckling kan integreras i den svenska utbildningen. Utredningen föreslår bl.a. att högskolelagen (1992:1434) ändras så att det framgår att verksamheten skall främja en socialt, ekonomiskt och miljömässigt hållbar utveckling. Utredningens betänkande har remissbehandlats.

I budgetpropositionen för 2006 (prop. 2005/06:1) föreslår regeringen en ändring av högskolelagen (1 kap. 5 §) som innebär att högskolorna i sin verksamhet skall främja en **hållbar utveckling** som innebär att nuvarande och kommande generationer tillförsäkras en hälsosam och god miljö, ekonomisk och social välfärd och rättvisa. Riksdagen har antagit detta förslag (bet. 2005/06:UbU1, rskr. 2005/06:103). Yrkande 1 i motion 2005/06:Ub2 är därför, enligt utskottets mening, redan tillgodosett.

Högskoleverkets verksamhet inbegriper alla frågor som omfattas av högskolelagen. Utskottet utgår ifrån att de uppgifter som regleras i Högskoleverkets instruktion vad gäller utvärdering, tillsyn och uppföljning även kommer att inbegripa lärosätenas arbete med hållbar utveckling.

Beskrivning av utbildning på grundnivå, avancerad nivå och forskarnivå

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör anta regeringens förslag om beskrivningar av utbildning på grundnivå, avancerad nivå och forskarnivå samt avslå tillhörande motionsyrkanden.

Propositionen

Regeringen föreslår att utbildning på grundnivå skall bygga på kunskaper från gymnasieskolan på samma sätt som i dag gäller för den grundläggande högskoleutbildningen (1 kap. 8 §). Det som i dag anges i högskolelagen (1992:1434) som allmänna mål för grundläggande högskoleutbildning skall utgöra beskrivning av vad som karakteriserar utbildning på grundnivå (1 kap. 8 §).

Utbildning på avancerad nivå skall bygga på kunskaper från utbildning på grundnivå. Den avancerade nivån skall därmed karakteriseras av fördjupning och högre grad av självständighet jämfört med grundnivån (1 kap. 9 §). Utbildningen på avancerad nivå bör kunna förbereda för såväl forsknings- och utvecklingsarbete som annan kvalificerad yrkesverksamhet.

Utbildning på forskarnivå skall bygga på kunskaper från utbildning på avancerad nivå. Det som i dag anges i högskolelagen som allmänna mål för forskarutbildning skall utgöra beskrivning av vad som karakteriserar utbildning på forskarnivå (1 kap. 9 a §). Detta innebär att forskarnivån skall utveckla förmågan att självständigt bedriva forskning.

Regeringen bedömer att det bör finnas två generella examina på grundnivå, kandidatexamen som omfattar 120 poäng och högskoleexamen som omfattar 80 poäng. Det bör vidare finnas två generella examina på avancerad nivå, masterexamen som omfattar 80 poäng och magisterexamen som omfattar 40 poäng. En särskild examenskategori, konstnärliga examina, bör införas på grundnivå och avancerad nivå. Doktorsexamen bör även i fortsättningen omfatta 160 poäng.

Motionerna

I motion Ub400 (fp) yrkande 2 anförs att forskarutbildningen skall ha en enhetlig längd oberoende av vilken grundexamen studenten tagit tidigare. Det är inte rimligt, menar motionären, att **tillgodoräkna masterutbildning** för vissa studenter, men behålla en fyraårig forskarutbildning för andra.

Miljöpartiet skriver i motion Ub2 yrkande 5 att poäng från studier på avancerad nivå inte skall få tillgodoräknas i forskarutbildningen. Man menar att det finns en risk att lärosätena för att slippa ett års doktorandfinansiering inför krav på avlagd masterexamen för tillträde till forskarutbild-

ning. I samma motion, yrkande 6, anför Miljöpartiet att masterexamen inte skall kunna avläggas som en etapp i forskarutbildningen eftersom man anser att olika examina inte bör sammanblandas.

Utskottets ställningstagande

Utskottet föreslår att riksdagen antar regeringens lagförslag om beskrivning av utbildning på grundnivå, avancerad nivå och forskarnivå samt avslår motionsyrkandena.

Utskottet menar att den sammanlagda utbildningstiden för en student som först avlägger masterexamen och därefter genomgår forskarutbildning riskerar att bli alltför lång om studenten inte får **tillgodoräkna masterutbildning**. Utskottet delar regeringens bedömning att en studietid till doktorsexamen som i normalfallet blir nio år inte är önskvärd eller motiverad. Delar av en masterexamen skall därför kunna tillgodoräknas och masterexamen skall kunna avläggas som en etapp i forskarutbildningen.

Benämningen masterexamen

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motionsyrkandet om benämningen masterexamen.

Jämför reservation 2 (kd).

Propositionen

Regeringen skriver i propositionen att den nya examen på avancerad nivå bör ha **benämningen masterexamen**. Enligt regeringen tydliggör denna benämning på ett bra sätt avsikten med förslaget om en reformerad utbildnings- och examensstruktur. Master är dessutom ett internationellt vedertaget begrepp, vilket kan underlätta såväl rekrytering av utländska studenter som svenska lärosätens internationella samarbete.

Motionen

Kristdemokraterna menar i motion Ub557 yrkande 8 att **benämningen masterexamen** är illa vald. I stället förordar man att den nya examen benämns magister. En examen i Sverige bör enligt motionärerna ha ett svenskt namn. Skillnaden mellan den nya examen och nuvarande magisterexamen bör framgå genom ett "Diploma Supplement".

Utskottets ställningstagande

Utskottet föreslår att riksdagen avslår motionsyrkandet.

Utskottet delar regeringens åsikt att **benämningen masterexamen** bidrar till att synliggöra avsikten med förslaget om en reformerad examensstruktur samt att den kan underlätta högskolans internationalisering.

Fördjupning i huvudämne

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motionerna om att kravet på fördjupning i huvudämne för kandidatexamen och magisterexamen skall finnas kvar.

Jämför reservation 3 (m, fp, kd, c, mp).

Propositionen

Regeringen gör i propositionen bedömningen att kravet på fördjupning på 60-poängsnivån i huvudämnet för kandidatexamen och på 80-poängsnivån för magisterexamen bör utgå ur examensbeskrivningarna. Orsaken är bl.a. att kravet på fördjupning enbart har en stark tradition inom vissa discipliner men inte inom andra, exempelvis teknik och vård. Inom vissa yrkesinriktade eller tvärvetenskapliga program har lärosätena därför tvingats föra samman olika ämnen till bredare ämnen för att uppfylla kravet på fördjupning i huvudämne. Detta har då uppfattas som en administrativ konstruktion utan substantiella motiv. Kravet på fördjupning i huvudämne saknar också motsvarighet i många andra länder. För utländska studenter har detta skapat problem när de velat avlägga en magisterexamen i Sverige.

Regeringen understryker att denna förändring inte innebär att fördjupning inte längre är önskvärd. Tvärtom anser man att fördjupning även i fortsättningen skall krävas för såväl kandidatexamen som examen på avancerad nivå. Detta krav bör uttryckas i de beskrivningar som skall anges för varje examen. Fördjupning är också en förutsättning för att kunna utföra det självständiga arbete som enligt regeringens bedömning skall krävas för samtliga examina på grundnivå och avancerad nivå. Regeringen anser dessutom att högskolorna bör ha möjlighet att uppställa lokala krav på ämnesfördjupning.

Motionerna

Moderaterna, Folkpartiet, Kristdemokraterna och Centerpartiet framför i motion Ub1 yrkande 1 att de centralt reglerade kraven på **fördjupade studier** i huvudämne om 60 poäng för kandidatexamen och 80 poäng för magisterexamen skall finnas kvar. Partierna menar att en examen måste innebära en garanti för att studierna gett kvalificerad fördjupning i ett huvudämne. Även med hänsyn till studenternas möjligheter att hävda sig på arbetsmarknaden är fördjupning viktigt. Motionärerna anser inte att pro-

positionens beskrivningar av förväntade studieresultat innebär att fördjupande kunskaper säkerställs. Kraven på fördjupning i huvudämne bör därför fortsatt finnas kvar.

Även Miljöpartiet anser i motion Ub2 yrkande 9 att kravet på fördjupning i huvudämne om 60 poäng för kandidatexamen och 80 poäng för magisterexamen skall finnas kvar. Partiet menar att regeringens förslag innebär en alltför stor risk att utbildningens kvalitet blir lidande. Man menar att det finns ett särskilt värde i fördjupning och progression som inte har sin motsvarighet i bredd.

Utskottets ställningstagande

Utskottet föreslår att riksdagen avslår motionsyrkandena.

Utskottet menar att regeringens förslag är tydligt avseende behovet av **fördjupade studier**. Även fortsättningsvis skall det krävas fördjupade studier för såväl kandidatexamen som examina på avancerad nivå. Målet om fördjupning kvarstår följaktligen, men regleringen för att uppnå detta blir en annan. I stället för att nyttja centralt angivna krav på fördjupning på en viss poängnivå i ett huvudämne föreslår regeringen att beskrivningarna av förväntade studieresultat för varje examen bör inkludera krav på fördjupade kunskaper samtidigt som varje enskild högskola ges möjligheten att på lokal nivå uppställa krav på fördjupning. Enligt utskottets mening är slopandet av central reglering vad gäller krav på fördjupning ytterligare ett steg i den decentraliseringsprocess som pågår.

Tillstånd att utfärda examina

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör anta regeringens lagförslag om tillstånd att utfärda examina och avslå motionsyrkandena.

Jämför reservation 4 (m, fp, kd, c).

Propositionen

I propositionen föreslås att 11 § högskolelagen (1992:1434) skall ange att det är regeringen som beslutar vid vilka högskolor som examina på grundnivå respektive avancerad nivå får avläggas. Enligt gällande högskolelag ankommer det på Högskoleverket att besluta vid vilka högskolor som examina inom grundläggande högskoleutbildning får avläggas.

Regeringen får enligt förslaget meddela föreskrifter om att någon annan myndighet får besluta i dessa frågor. Regeringens bedömning är att det i praktiken inte bör ske någon begränsning av den beslutsrätt som Högskoleverket har i dag. Högskoleverket bör därför även fortsatt besluta om tillstånd att utfärda högskoleexamen, kandidatexamen, magisterexamen, konstnärliga examina och yrkesexamina.

Regeringens bedömning är att tillstånd att utfärda masterexamen bör ges till statliga universitet, statliga högskolor med vetenskapsområde och enskilda utbildningsanordnare med tillstånd att utfärda doktors- och licentiatexamina inom ett vetenskapsområde. Övriga högskolor bör efter ansökning och prövning av vetenskaplig kvalitet ges rätt att utfärda masterexamen. Regeringen avser att överväga förutsättningar och former för prövning av ansökan att utfärda masterexamen för högskolor utan vetenskapsområde. I samband med detta bör också övervägas vilken myndighet som skall fatta beslutet.

Regeringen konstaterar att den masterexamen som propositionen föreslår är en helt ny examen som skall ha nära anknytning till forskarutbildningen. I examensbeskrivningen för masterexamen bör det därför ställas höga kvalitets- och nivåkrav. Man påpekar att det kommer att krävas starka högskolemiljöer för att klara denna uppgift. Kraven på dagens magisterexamen och den nya masterexamen är inte jämförbara. Regeringen menar samtidigt att det är rimligt att högskolor utan vetenskapsområde kan prövas för tillstånd att utfärda masterexamen inom profilområden där de har särskilt goda förutsättningar.

Motionerna

Moderaterna, Folkpartiet, Kristdemokraterna och Centerpartiet framför i motion Ub1 yrkande 3 att Högskoleverket skall besluta om **tillstånd att utfärda masterexamen**. Partierna menar att beslut om examensrättigheter och rätt till vetenskapsområden inte skall ligga på politisk nivå. Alla lärosäten skall efter prövning av vetenskaplig kvalitet kunna få utfärda masterexamen.

Även i motion Ub391 (kd) yrkande 12 anförs att Högskoleverket bör ha beslutsrätten över tillstånd att utfärda den nya masterexamen.

Enligt motion Ub212 (kd) yrkande 1 bör även högskolor såsom Högskolan i Dalarna ges **examinationsrätt för masterutbildningen**.

Högskolan i Skövde bör enligt motion Ub394 (m, fp, kd, c) ges rätt att examinera masterstudenter. I motion Ub486 (s) anförs att Högskolan i Skövde ges **examinationsrätt** för såväl master- som **magisterutbildningar**.

Alla högskolor i Sverige bör enligt motion Ub586 (s) yrkande 2 snarast prövas för rätten till masterutbildning.

Utskottets ställningstaganden

Utskottet föreslår att riksdagen avslår motionsyrkandena.

Regeringen meddelar i propositionen att man avser att överväga formerna för prövning av **tillstånd att utfärda masterexamen** för högskolor utan vetenskapsområde. I samband med detta kommer man att överväga vilken myndighet som skall fatta beslutet. Utskottet anser inte att riksdagen bör föregripa regeringens hantering av frågan.

Utskottet menar att det är viktigt att även mindre högskolor utan vetenskapsområde ges möjligheter att efter ansökan, prövning av den vetenskapliga kvaliteten och godkännande ges **examinationsrätt för masterutbildning**. Utskottet utgår från att detta förfarande sker inom rimlig tid. Det ankommer dock inte på riksdagen att uttala sig om vilka specifika högskolor som skall ges tillstånd.

Vad gäller **magisterutbildning** påminner utskottet om att samtliga högskolor med offentlig huvudman sedan hösten 2001 har generellt tillstånd att utfärda magisterexamen med bredd. Vad gäller magisterexamen med djup har Högskoleverket beslutat att samtliga högskolor bör kunna provas för tillstånd att utfärda sådan examen. Detta prövningsförfarande bör gälla under en övergångsperiod, och därefter bör samtliga högskolor kunna ges en generell rätt att utfärda magisterexamen med både bredd och djup utan prövning.

Civilingenjör- och arkitektexamen

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör bifalla motionsyrkandena om civilingenjör- och arkitektexamen.

Motionerna

Kristdemokraterna skriver i motion Ub557 yrkande 9 att det bör övervägas om **arkitekt- och civilingenjörutbildningarna** skall förlängas till fem års studier. En förlängning skulle enligt partiet öka utbildningarnas internationella gångbarhet.

Även i motion Ub408 (kd, fp) anförs att utbildningen av arkitekter och civilingenjörer bör vara fem år. Man påpekar att dessa utbildningar i övriga Europa omformas till femåriga masterutbildningar.

I motion Ub400 (fp) yrkande 3 framförs att utbildningen till civilingenjör bör förlängas till fem år. Svenska studenters rörlighet och konkurrenskraft kan annars försämrats, menar motionären.

Utskottets ställningstagande

Utskottet föreslår att riksdagen bifaller motionsyrkandena.

I övriga länder som genomför Bologna-modellen omformas civilingenjörutbildningarna till utbildningar om tre plus två år. Det normala är även att den färdigutbildade får en examen som master samt en titel som ingenjör. Utskottet menar att det finns ett värde i att behålla de starka svenska varumärken som arkitekt och civilingenjör utgör och värna deras internationella gångbarhet. De svenska **arkitekt- och civilingenjörutbildningarna** bör därför, för att förbli konkurrenskraftiga och för att öka den internationella jämförbarheten, vara lika långa som i andra länder som genomför

Bolognamodellen. Det kan annars bli svårt för svenska civilingenjörer att söka forskarstudier utomlands om utbildningen bara är 4,5 år. Utbildningarna skall förlängas till fem år års studier, vilket motsvarar 200 högskolepoäng.

Civilekonomexamen

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör bifalla motionsyrkandena om civilekonomexamen.

Motionerna

I motion Ub280 (m) anføres att högskolans fyraåriga ekonomutbildning bör få status som yrkesexamen. Med en **civilekonomexamen** skulle man uppnå en ökad tydlighet gentemot studenter, arbetsgivare och tredje man. Därtill kommer att arbetslösheten bland nyutbildade ekonomer är hög och att en yrkesexamen skulle öka deras anställningsbarhet.

Även i motion Ub400 (fp) yrkande 4 framförs att ekonomexamen bör vara en yrkesexamen. Motionären menar att ekonomutbildningen har en väletablerad profil nationellt och att det finns en allmänt accepterad uppfattning om vilken kunskap och kompetens utbildningen bidrar med.

I motion Ub494 (kd) yrkande 1 menar motionärerna att avsaknaden av en akademisk yrkesexamen för ekonomer har medfört såväl bristande förutsebarhet för studenter och arbetsgivare som svårigheter att utvärdera utbildningarna ur ett kvalitetssäkringsperspektiv. Civilekonomexamen bör därför inrättas som en ny yrkesexamen. Enligt samma motion, yrkande 2, bör ekonomutbildningen leda till en civilekonomexamen omfattande **160 poäng** där det sista året är på ”graduate-nivå”.

Utskottets ställningstagande

Utskottet föreslår att riksdagen bifaller motionsyrkandena.

Utskottet anser att en **civilekonomexamen** om **160 poäng** bör inrättas som yrkesexamen. Därigenom skulle en ökad tydlighet gentemot både studenter, arbetsgivare och tredje man uppnås. Anställningsbarheten skulle öka och utbildningen bli lättare att utvärdera och kvalitetssäkras.

Betygssystemet i högre utbildning

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motionsyrkandena om betygssystemet i högre utbildning.

Jämför reservation 5 (m, fp, kd, c).

Motionen

Moderaterna, Folkpartiet, Kristdemokraterna och Centerpartiet anför i motion Ub1 yrkande 4 att Sverige skall verka för att göra betygen i ECTS (European Credit Transfer System) målrelaterade. Regeringen bör sålunda driva denna fråga i det **internationella samarbetet**.

I samma motion, yrkande 5, menar nämnda partier att lärosäten som väljer att införa ECTS-betyg kan behöva stöd i sitt arbete. **Högskoleverket** bör därför få i uppdrag att utarbeta rekommendationer för användning av den sjugradiga betygsskalan samt stödja de högstskolor som vill använda den.

Utskottets ställningstagande

Utskottet föreslår att riksdagen avslår motionsyrkandena.

Utskottet förutsätter att regeringen i det **internationella samarbetet** utbyter åsikter rörande europeiseringen av den högre utbildningen.

För att stödja lärosätenas arbete vid övergången till en ny utbildnings- och examensstruktur har uppdraget till Myndigheten för nätverk och samarbete inom högre utbildning, tidigare Myndigheten för Sveriges nätuniversitet, utökats. **Högskoleverket** skall enligt instruktionen arbeta med utvärdering, tillsyn och uppföljning av den högre utbildningen. Utskottet utgår ifrån att berörda myndigheter på lämpligt sätt stöder och övervakar lärosätenas arbete med examination.

Internationella studenters rättssäkerhet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå yrkandet om internationella studenters rättssäkerhet.

Jämför reservation 6 (mp).

Propositionen

I propositionen noterar regeringen att vissa lärosäten har ifrågasatt om utbytesstudenter inom Erasmusprogrammet verkligen har formell status som studenter. Regeringen skriver att det inte får råda någon tvekan om vilka rättigheter och skyldigheter olika studenter har. Regeringen kommer därför

att se över utbytesstudenternas ställning i förhållande till högskolan och till övriga studenter. Översynen gäller såväl studenter inom Erasmusprogrammet som andra internationella studenter.

Motionen

Miljöpartiet skriver i motion Ub2 yrkande 3 att regeringen bör se över de problem som möter de utländska studenter som på eget initiativ kommer till Sverige för studier (s.k. free movers). Dessa studenters utsatthet tar sig olika uttryck, exempelvis är handläggningstiderna för uppehållstillstånd mycket långa.

Utskottets ställningstagande

Utskottet föreslår att riksdagen avslår motionsyrkandet med hänvisning till regeringens aviserade översyn.

Avgifter för utländska studenter

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motionsyrkandena om avgifter för utländska studenter.

Jämför reservationerna 7 (m, kd) och 8 (v, mp).

Motionerna

Moderaterna skriver i motion Ub325 yrkande 1 att högskoleförordningen bör ändras så att avgifter kan tas ut för **studenter från länder utanför EES**. Lärosätenas möjligheter att ta ut avgifter, samt vilka skyldigheter som detta innebär gentemot de studenter som betalar avgifter, bör regleras i en särskild förordning. Moderaterna vill därför att regeringen gör en översyn av högskoleförordningen så att försäljning av utbildning till studenter utanför EES blir möjlig.

Även Kristdemokraterna vill möjliggöra försäljning av utbildning till studenter utanför EES. I motion Ub557 yrkande 14 föreslår partiet en översyn av högskoleförordningen för att möjliggöra sådan försäljning med start vid halvårsskiftet 2006. Förutom att förslaget innebär intäkter för lärosätena skulle det bidra till högskolans internationalisering.

Miljöpartiet anför i motion Ub2 yrkande 4 att all högre utbildning i Sverige skall vara avgiftsfri. Man menar att regeringen har visat sig vara beredd att börja luckra upp denna princip genom att utreda avgifter för utländska studenter. Erfarenheter från andra länder har visat att detta kan vara ett första steg mot avgifter även för studenter från det egna landet. Detta måste motverkas, och riksdagen bör därför i högskolelagen fastslå att all högre utbildning i Sverige skall vara avgiftsfri.

I motion Ub375 (s) anføres att utbildning för utländska studenter skall kunna vara en del av **biståndspolitiken**. Satsning på utbildning kan vara en nödvändig förutsättning för en positiv utveckling i världens fattiga länder. För andra utländska studenter menar motionären att avgifter skall kunna tas ut.

Utskottets ställningstagande

Utskottet föreslår att riksdagen avslår motionsyrkandena.

Regeringen beslutade den 22 december 2004 att tillsätta en särskild utredare (dir. 2004:183) med uppdraget att föreslå en ordning som innebär att statliga lärosäten skall kunna ta ut avgifter av **studenter från länder utanför EES**. Utredaren fick även uppgiften att föreslå en lagändring som innebär att högskoleutbildning skall vara avgiftsfri för studenter från länder inom EES. Utredningen överlämnade sitt betänkande till regeringen den 30 januari 2006.

Utbytesprogrammet Linnaeus-Palme som finansieras av Sida utgör en del av svensk **biståndspolitik**. Programmet vänder sig till studenter och lärare från utvecklingsländer. Utländska lärosätens intresse för att delta i programmet är stort och växande. Sedan 2001 har antalet inresande lärare nästan fördubblats och antalet inresande studenter mångdubblats.

Behov av ytterligare förslag och utredningar

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör bifalla motionsyrkandet om lärarexamen och avslå motionsyrkandena om professionsutbildningarna respektive studiemedelssystemet.

Jämför reservationerna 9 (mp) och 10 (mp) samt särskilt yttrande (kd).

Motionerna

I motion Ub400 (fp) yrkande 1 anføres att regeringen måste återkomma till riksdagen med ett samlat grepp om hur **professionsutbildningarna** skall hanteras i Bologna-processen.

Miljöpartiet anför i motion Ub2 yrkande 7 att frågan om hur **lärarexamen** skall placeras i det nya systemet bör utredas vidare. Regeringens förslag om att yrkesexamina måste nivåbestämmas sägs orsaka problem för lärarutbildningen som har en gemensam examensbeskrivning för inriktningar av olika omfattning.

Miljöpartiet menar också att regeringen bör återkomma med förslag om hur systemet för **studiemedel** kan anpassas till den nya examensstrukturen (yrkande 10). Konsekvensen av den nya strukturen inklusive den nya masterexamen måste rimligen bli att fler studenter läser fem år i stället för

fyra. Regeringens förslag om att masterkurser skall kunna tillgodoräknas i forskarutbildningen innebär också att forskarstuderandens första år riskerar att finansieras av studiemedel.

Miljöpartiet anför vidare i yrkande 17 att regeringen bör återkomma med förslag om hur problemen med **ämnesbetyg** skall hanteras. De ämnesbetyg som införs i gymnasieskolan år 2007 innebär att betyg i ett ämne på fördjupad nivå ersätter det tidigare betyget i ämnet. Risken med detta är att elever kan välja att avstå från att läsa kurser på högre nivå för att inte riskera lägre betyg.

Utskottets ställningstagande

Utskottet föreslår att riksdagen bifaller motionsyrkandet om lärarexamen och avslår motionsyrkandena om professionsutbildningarna respektive studiemedelssystemet.

Regeringen planerar nu en revidering av samtliga examina inklusive yrkesexamina. Frågan om **professionsutbildningarnas** utformning kommer då att hanteras.

Utskottet anser, liksom regeringen, att frågan om hur **lärarexamen** skall placeras in i det nya examenssystemet inte är problemfri. Lärarutbildningen har i dag en gemensam examensbeskrivning för inriktningar av olika omfattning och kommer därmed i det nya systemet att kunna sorteras in under både grundnivå och avancerad nivå. Utskottet menar därför att lärarutbildningens inplacering i den nya strukturen bör övervägas ytterligare. Regeringen bör återkomma med förslag till lösning.

Regeringen bedömer att ett införande av masterexamen inte kommer att medföra att de genomsnittliga studietiderna kommer att förlängas. I så fall påverkas inte heller den genomsnittliga tiden med **studiemedel**. Bedömningen grundar sig bl.a. på att mer än hälften av de studenter som i dag tar ut magisterexamen har tagit över 160 poäng. Det faktum att alla examina i det nya systemet skall omfatta ett exakt antal poäng bör också ha betydelse i detta sammanhang. Utskottet gör ingen annan bedömning än regeringen i denna fråga.

Den reformering av gymnasieskolan som riksdagen beslutade om med anledning av propositionen *Kunskap och kvalitet – elva steg för utvecklingen av gymnasieskolan* (prop. 2003/04:140, bet. 2003/04:UbU13, rskr. 2004/05:4) innebär bl.a. att ämnesbetyg ersätter kursbetyg. Ett viktigt skäl till **ämnesbetyg** ansågs vara att detta minskar risken för stress då det finns möjligheter för eleverna att i ett senare skede påverka sina betyg. Regeringen noterar i föreliggande proposition att det förekommer att gymnasieelever väljer bort fördjupade studier i matematik och i andra moderna språk än engelska. Regeringen anser att kunskaper i dessa ämnen bör uppmuntras och ges ett större värde vid ansökan till högre studier, men bedömer att frågan behöver övervägas vidare. Utskottet anser inte att riksdagen skall föregripa regeringens hantering.

Grundläggande behörighet för utbildning på grundnivå

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör godkänna regeringens förslag om riktlinjer för grundläggande behörighet för utbildning på grundnivå och avslå motionsyrkandena.

Jämför reservationerna 11 (m, fp, kd, c) och 12 (kd).

Propositionen

Regeringen föreslår att kraven på grundläggande behörighet för högskolestudier skall överensstämma med de krav för gymnasieexamen som riksdagen beslutat om (prop. 2003/04:140, bet. 2003/04:UbU13, rskr. 2004/05:4). Detta innebär att grundläggande behörighet får den som fullföljt ett gymnasieprogram och erhållit lägst betyget Godkänt i minst 2 250 gymnasiepoäng inklusive betyget Godkänt i gymnasiearbetet eller den som erhållit slutbetyg från gymnasial vuxenutbildning och fått lägst betyget Godkänt i minst 2 250 gymnasiepoäng.

Regeringen är inte beredd att föreslå att godkänt betyg i Svenska A och B samt Engelska A skall krävas för att uppfylla kraven på gymnasieexamen och grundläggande behörighet. Regeringen menar att detta skulle ge signaler om att olika kärnämnen har olika värde. Regeringen konstaterar att kraven för den grundläggande behörigheten skärpts vid tidigare tillfällen och att ytterligare krav skulle kunna öka den sociala snedrekryteringen.

Motionen

Moderaterna, Folkpartiet, Kristdemokraterna och Centerpartiet anför i motion Ub1 yrkande 6 att det, förutom de krav som propositionen föreslår, för grundläggande behörighet även bör krävas att studenten erhållit lägst betyget Godkänt i Svenska A och B samt Engelska A. Partierna menar att propositionens krav är för låga och att de hotar kvaliteten i högskoleutbildningen. Kunskaper i **svenska och engelska** sägs vara centrala för samtliga högskoleutbildningar.

Även i motion Kr8 (fp) yrkande 8 anføres att godkända betyg i svenska och engelska skall krävas för antagning till högskolan.

Kristdemokraterna är kritiska till systemet med grundläggande högskolebehörighet. I motion Ub555 (kd) yrkande 17 framförs att gymnasieexamen från **olika gymnasieprogram borde ge behörighet till olika högskoleutbildningar.**

Utskottets ställningstagande

Utskottet föreslår att riksdagen godkänner regeringens förslag om riktlinjer för grundläggande behörighet och avslår motionsyrkandena.

Utskottet menar att ett system med samma krav för gymnasieexamen och för grundläggande behörighet för högskolestudier tydligt synliggör kopplingen mellan gymnasieskolan och högskolan. Utskottet delar regeringens åsikter att krav på godkända betyg i **svenska och engelska** skulle kunna ge signaler om att olika kärnämnen har olika värde samt att det skulle kunna öka den sociala snedrekryteringen till högskolan.

Utskottet anser att ett system med grundläggande och särskild behörighet är enklare och mer förståeligt än ett system där **olika gymnasieprogram ger behörighet till olika högskoleutbildningar**.

Bedömning av reell kompetens för grundläggande behörighet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motionsyrkandena om bedömning av reell kompetens.

Jämför reservationerna 13 (m, fp, kd, c) och 14 (mp).

Propositionen

Regeringen skriver i propositionen att man anser att den s.k. 25:4-regeln bör behållas. Regeln innebär att den som fyller 25 år senast under det kalenderår då utbildningen börjar, varit yrkesverksam i minst fyra år samt har kunskaper i svenska och engelska motsvarande gymnasieskolans krav anses ha grundläggande behörighet till högskolan. Regeringen menar att regeln uppfattas som administrativt lätthanterlig, lättbegriplig och är allmänt accepterad av såväl sökande som lärosäten. Om regeln tas bort skapas ökad administration och ökade kostnader för arbetet med individuella prövningar. Regeringen menar också att det är viktigt att det finns flera vägar till att uppnå grundläggande behörighet så att sökande med skiftande bakgrund kan antas.

Motionerna

Moderaterna, Folkpartiet, Kristdemokraterna och Centerpartiet anför i motion Ub1 yrkande 7 att alla som har erforderliga förkunskaper skall vara behöriga att söka till högskolan. Personer som skaffat sig tillräckliga kunskaper utan att genomgå gymnasieskolan eller vuxenutbildningen bör kunna få sina kunskaper validerade eller dokumenterade genom prövning. Man konstaterar också att Tillträdesutredningen (SOU 2004:29) föreslog att den s.k. **25:4-regeln** skulle avskaffas.

Även Miljöpartiet menar i motion Ub2 yrkande 12 att 25:4-regeln bör ersättas med en bedömning av den sökandes reella kompetens. Man framhåller att det är fel att ålder och arbetslivserfarenhet automatiskt ger grundläggande behörighet.

Utskottets ställningstagande

Utskottet föreslår att riksdagen avslår motionsyrkandena.

Utskottet delar regeringens åsikt om hur systemet med **25:4-regeln** fungerar. Utskottet påminner också om att det sedan höstterminen 2003 finns möjligheter för sökande att uppfylla kraven på såväl grundläggande som särskild behörighet genom bedömning av s.k. reell kompetens.

Särskild behörighet för utbildning på grundnivå

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör godkänna regeringens förslag om riktlinjer för särskild behörighet för utbildning på grundnivå och avslå motionsyrkandena.

Jämför reservationerna 15 (m, fp, kd, c, mp), 16 (m, fp, kd, c) och 17 (m, fp, kd, c).

Propositionen

Regeringen anser att förkunskapskraven till utbildningar som leder till en yrkesexamen inte bör tillåtas variera mellan lärosätena. Man föreslår därför att Högskoleverket, i likhet med vad som gäller i dag, skall meddela föreskrifter för sådana utbildningar. Kraven skall anges huvudsakligen i form av kunskaper från kurser eller ämnen i gymnasieskolan eller motsvarande kunskaper. Regeringen föreslår också att begreppet standardbehörighet utmönstras.

För övriga utbildningar som vänder sig till nybörjare, dvs. fristående kurser på A-nivå samt program som inte leder till yrkesexamen, skall varje högskola inom vissa ramar få besluta om vilka krav som skall gälla. Högskoleverket skall utfärda föreskrifter om vilka särskilda krav som skall kunna ställas.

Regeringen nämner i sammanhanget det uppdrag som Statens skolverk har fått att se över gymnasieskolans program mål, ämnen, kurser, betygs kriterier m.m. Enligt regeringens bedömning kan Högskoleverkets arbete med att ta fram föreskrifter för särskild behörighet för yrkesexamina, fristående kurser samt program inte beslutas innan gymnasieskolans nya styrdokument har fastställts.

Motionerna

Moderaterna, Folkpartiet, Kristdemokraterna och Centerpartiet anför i motion Ub1 yrkande 8 att de **områdesbehörigheter** som Tillträdesutredningen (SOU 2004:29) föreslog som särskild behörighet kan vara en lämplig utgångspunkt för kravens utformning. Exakt hur dessa krav skall utformas kan dock, enligt nämnda partier, inte avgöras förrän Skolverkets arbete med nya styrdokument för gymnasieskolan är färdigt. Partierna vill trots detta fastslå principen om områdesbehörigheter.

Moderaterna, Folkpartiet, Kristdemokraterna och Centerpartiet anför i motion Ub1 yrkande 9 att som särskild behörighet för **språkstudier** i högskolan skall krävas godkänt gymnasiebetyg i de större moderna språken. Högskolorna skall inte behöva ordna nybörjarkurser i dessa språk.

I yrkande 10 i samma motion framhåller partierna att man till flera **längre utbildningar** i högskolan för särskild behörighet bör kräva lägst betyget Godkänd i ytterligare ett språk utöver engelska.

Även i motion Kr8 yrkande 8 föreslår Folkpartiet att det som särskild behörighet till flera högskoleutbildningar skall krävas godkänt betyg i ytterligare ett främmande språk utöver engelska.

Vidare framhåller Moderaterna, Folkpartiet, Kristdemokraterna och Centerpartiet i motion Ub1 yrkande 11 att lärosätena skall ges rätt att ställa **högre krav för särskild behörighet** än de generella krav som fastställs av Högskoleverket. Detta sägs ge lärosätena möjlighet att profilera sig och anta motiverade och väl förberedda studenter.

Utskottets ställningstagande

Utskottet föreslår att riksdagen godkänner regeringens förslag om riktlinjer för särskild behörighet och avslår motionsyrkandena.

Utskottet delar regeringens bedömning att en modell med **områdesbehörigheter** kan medföra alltför schabloniserade förkunskapskrav. Eftersom varje områdesbehörighet omfattar ett stort antal utbildningar finns risken att kraven antingen blir för låga eller för höga.

Angående yrkandena om särskild behörighet för **språkstudier** samt lärosätenas rätt att ställa **högre krav för särskild behörighet** konstaterar utskottet att högskolorna inom vissa av Högskoleverket fastställda ramar skall få besluta vilka krav som skall ställas för fristående kurser på A-nivå samt program som inte leder till yrkesexamen. De generella krav som Högskoleverket fastställt står i god överensstämmelse med de krav som utbildningen kräver.

Angående yrkandet om språkkrav för flera **längre utbildningar** noterar utskottet att Högskoleverket skall meddela föreskrifter om särskilda behörighetskrav för utbildningar som leder till yrkesexamen. För övriga längre utbildningar kommer lärosätena att inom vissa ramar som fastställs av Högskoleverket få besluta om lokala krav.

Grundläggande behörighet för utbildning på avancerad nivå

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motionsyrkandet om att fullgjorda kursfordringar om minst 120 poäng skall utgöra grundläggande behörighet för utbildning på avancerad nivå.

Jämför reservation 18 (mp).

Propositionen

Regeringen bedömer kravet på att grundläggande behörighet för studier på avancerad nivå bör vara uppfyllt av den som har en examen på grundnivå som omfattar minst 120 poäng eller motsvarande utländsk examen.

Kravet på grundläggande behörighet bör även vara uppfyllt av den som genom svensk eller utländsk utbildning, praktisk erfarenhet eller på grund av någon annan omständighet har förutsättningar att tillgodogöra sig utbildning på avancerad nivå.

Regeringen menar att förslaget om krav på examen i stället för krav om fullgjorda kursfordringar är motiverat utifrån rättssäkerhetsskäl. Man hänvisar även till att flera remissinstanser har påpekat att en bedömning av fullgjorda kursfordringar i arbetsinsats kan jämföras med ett regelrätt examensutfärdande.

Regeringen påpekar att man är medveten om att problem kan uppstå vid skifte mellan terminer, dels på grund av att högskolan inte hunnit utfärda examensbevis, dels på grund av att tentamenstillfällena i januari innebär att studenter inte har möjlighet att redogöra för fullgjorda kursfordringar. Dessa problem sägs undantagsvis kunna lösas genom tillämpning av 7 kap. 3 § högskoleförordningen där undantag från behörighetskrav på grund av särskilda skäl regleras.

Motionen

Miljöpartiet skriver i motion Ub2 yrkande 8 att behörighet till utbildning på avancerad nivå bör uppnås av den som har fullgjorda kursfordringar om minst 120 poäng. Regeringens förslag om krav på **examen på grundnivå** sägs kunna orsaka problem för studenter som vill söka sig vidare direkt till avancerad nivå efter avslutade studier på grundnivån. Miljöpartiet noterar att det ofta tar flera månader för en student att få ut sitt examensbevis, och särskilt problematiskt kan det därför bli mellan vårtermin och hösttermin.

Utskottets ställningstagande

Utskottet föreslår att riksdagen avslår motionsyrkandet.

Utskottet delar regeringens bedömning att rättssäkerhetsskäl motiverar att **examen på grundnivå** skall krävas för grundläggande behörighet till den avancerade nivån. Utskottet utgår ifrån att de problem som kan uppstå vid skifte mellan terminer hanteras på ett för den enskilde studenten tillfredsställande sätt.

Grundläggande behörighet för utbildning på forskarnivå

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motionsyrkandet om grundläggande behörighet för utbildning på forskarnivå.

Jämför reservation 19 (m, fp, kd, c, mp).

Propositionen

Regeringen gör bedömningen att kravet på grundläggande behörighet för studier på forskarnivå bör vara uppfyllt av den som har avlagt en examen på avancerad nivå, den som har fullgjorda kursfordringar om minst 160 poäng, varav minst 40 poäng på avancerad nivå, eller den som på annat sätt förvärvat i huvudsak motsvarande kunskaper.

Motionen

Moderaterna, Folkpartiet, Kristdemokraterna och Centerpartiet anför i motion Ub1 yrkande 2 att kraven på fördjupningskurser och antal poäng i masterexamen för antagning till forskarutbildning bör tydliggöras. Det vanliga bör vara att **grundläggande behörighet för forskarnivå** uppnås med magisterexamen.

Utskottets ställningstagande

Utskottet föreslår att riksdagen avslår motionsyrkandet.

Utskottet anser inte att regeringens förslag rörande **grundläggande behörighet för forskarnivå** behöver tydliggöras. Förslaget ger uttryck för den flexibilitet som krävs i övergången mellan avancerad nivå och forskarnivå, dvs. övergången skall kunna ske på olika sätt.

Urval för utbildning på grundnivå

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör bifalla motionsyrkandet om urvalsgruppen högskoleprov i kombination med arbetslivserfarenhet och avslå propositionen i denna del. Riksdagen bör i övrigt godkänna regeringens förslag om riktlinjer för urval och avslå övriga motionsyrkanden.

Jämför reservationerna 20 (m, fp, kd, c), 21 (mp), 22 (m, fp, kd, c, mp), 23 (m, fp, kd, c, mp) och 24 (m, fp, kd, c).

Propositionen

Regeringen anser att lärosätenas möjlighet att tillämpa andra urvalsgrunder än betyg och högskoleprov skall utvidgas. Regeringen föreslår därför att universitet och högskolor skall få bestämma vilka urvalsgrunder som skall gälla för högst 20 % av platserna på en utbildning som vänder sig till nybörjare. Syftet är att öka möjligheterna att antas för studenter som inte kan konkurrera med betyg eller högskoleprov. En högskola bör kunna använda andra prov än högskoleprovet. Vidare bör arbetslivserfarenhet eller annan för utbildningen saklig omständighet kunna tillämpas som urvalsgrund.

Nuvarande begränsning att särskilda prov endast får användas som urvalsgrund till utbildningar som förbereder för yrkesområden som ställer krav på personliga egenskaper eller särskild kompetens tas bort.

Regeringen föreslår att urvalsgruppen för sökande med resultat på högskoleprovet i kombination med arbetslivserfarenhet (s.k. HA-gruppen) skall slopas. Enligt Tillträdesutredningen (SOU 2004:29) bidrar inte regeln till att anta studenter som genomför sina studier i snabbare takt, däremot bidrar den till att öka åldern hos de sökande. Genom att ta bort urvalsgruppen menar regeringen att man förbättrar möjligheten att uppnå målet om att 50 % av en årskull skall ha påbörjat en högskoleutbildning vid 25 års ålder. Regeringen menar ändå att arbetslivserfarenhet även fortsättningsvis bör premieras, men det bör ske inom ramen för de av högskolan beslutade urvalsgrunderna. Därigenom kan en sökande som blivit behörig genom bedömning av reell kompetens och som har en specifik arbetslivserfarenhet konkurrera om en plats.

Kunskaper från gymnasieskolan i matematik och i andra moderna språk än engelska bör enligt regeringens bedömning premieras vid meritvärdering till högre utbildning. Samtidigt medför dagens kursutformade gymnasieskola att många elever väljer bort fördjupning i språk och matematik. Regeringen anser därför att dessa ämnen bör ges ett större värde vid antagning till högskolan, men att frågan behöver övervägas vidare mot bakgrund av beslutet att införa ämnesbetyg i gymnasieskolan.

Enligt nuvarande högskoleförordning får vid likvärdiga meriter urval göras med hänsyn till underrepresenterat kön. I propositionen gör regeringen bedömningen att urval, vid i övrigt likvärdiga meriter, bör kunna göras genom prov eller intervjuer innan urval görs med hänsyn till kön. Resultat på högskoleprov kan användas som skiljekriterium vid likvärdiga betyg, men även andra särskilda prov kan nyttjas.

Motionerna

Moderaterna, Folkpartiet, Kristdemokraterna och Centerpartiet anför i motion Ub1 yrkande 12 att **lärosätena bör få större frihet att besluta vilka urvalsgrunder** som skall tillämpas. Partierna föreslår därför att antagningen till minst 30 % av platserna görs på grundval av betyg, till minst 30 % görs på grundval av högskoleprov samt att högskolorna själva får avgöra hur stor andel som skall antas på grundval av högskolans egna urvalsregler.

Miljöpartiet anser i motion Ub2 yrkande 15 att urval, vid likvärdiga meriter, skall få göras med hänsyn till **etnisk bakgrund**. Partiet menar att detta kan bidra till att komma till rätta med den strukturella diskriminering som människor med utländsk bakgrund blir utsatta för i Sverige.

I motion Ub225 (fp) framförs att **arbetslivskriterierna** bör utökas (yrkande 1) så att även förtroendevalda ledare i barn- och ungdomsorganisationer, internationella biståndsarbetare samt politiskt förtroendevalda, i kombination med högskoleprovet, får arbetslivspoäng vid ansökan till högskolan (yrkande 2).

Miljöpartiet anför i motion Ub2 yrkande 13 att urvalsgruppen **högskoleprov i kombination med arbetslivserfarenhet** bör behållas. Urvalsgruppen uppmuntrar till livslångt lärande och bidrar till arbetet med breddad rekrytering. I yrkande 14 i samma motion anför Miljöpartiet att regeringen bör ge Högskoleverket i uppdrag att utveckla **nya högskoleprov** med fem olika profiler. Skälet är att man vill se en ökad användning av mer kvalitativa urvalsmetoder.

Moderaterna, Folkpartiet, Kristdemokraterna och Centerpartiet anför i motion Ub1 yrkande 13 att mer avancerade gymnasiekurser samt ämnen som är relevanta för den sökta utbildningen skall kunna ge extra poäng vid **meritvärdering**. Betyg i andra moderna språk än engelska skall vara meriterande för flera högskoleutbildningar. Betyg i matematik och naturvetenskapliga ämnen skall vara meriterande vid urval till naturvetenskapliga högskoleutbildningar. Ett sådant system skulle ge gymnasieeleverna tydliga signaler vid valet av kurser och leda till högre kvalitet i högskolan.

Folkpartiet anför i motion Kr8 yrkande 8 att betyg på mer avancerade kurser skall ge högre meritpoäng än betyg på nybörjarkurser.

I motion Ub283 (m) yrkande 21 framhålls att betyg i relevanta ämnen och avancerade kurser skall ges extra vikt vid antagning till högskola.

Enligt motion Ub454 (s) bör det vid antagning till högskolan ges fler poäng för språkkurser. Många elever, sägs det i motionen, väljer bort språkstudier av taktiska skäl.

Miljöpartiet menar i motion Ub2 yrkande 16 att betyg i ämnen som utgör särskild behörighet skall ges ökad tyngd vid urval. Däremot är man kritisk till att regeringen överväger att införa särskilda meritämnen. Principen bör vara att antagningskraven skall vara relevanta för utbildningen.

Utskottets ställningstagande

Utskottet föreslår att riksdagen bifaller motionsyrkandet om urvalsgruppen högskoleprov i kombination med arbetslivserfarenhet och avslår propositionen i denna del. Utskottet föreslår att riksdagen i övrigt godkänner regeringens förslag om riktlinjer för urval och avslår övriga motionsyrkanden.

Angående yrkandet om **lärosätenas frihet att besluta urvalsgrunder** konstaterar utskottet att propositionens förslag innebär att lärosätena ges utvidgade möjligheter att tillämpa andra urvalsgrunder än betyg och högskoleprov.

Utskottet anser inte att urval med hänsyn till **etnisk bakgrund** skall kunna göras vid i övrigt likvärdiga meriter. Däremot finns det många andra åtgärder som kan bidra till att personer med olika etnisk bakgrund får tillträde till högskolans utbildningar. Lärosätena bör t.ex. i ökad utsträckning kunna samverka med gymnasieskolor där få elever går vidare till högre studier.

Utskottet anser att urvalsgruppen **högskoleprov i kombination med arbetslivserfarenhet** bör behållas. Regeln bidrar till att uppmuntra livslångt lärande och har positiv inverkan på arbetet med breddad rekrytering. Att utvidga arbetslivskriterierna är däremot inte aktuellt.

Högskoleverket bedriver på eget initiativ två projekt som syftar till att ta fram kunskaps- och kompetensprov för teknik- respektive vårdområdet. En prototyp av provet inom teknikområdet har redan testats. Utskottet ser därför inte något behov av ett särskilt uppdrag om att utveckla **nya högskoleprov**.

Angående frågan om att vissa ämnen bör premieras vid **meritvärdering** till högre utbildning skriver regeringen i propositionen att kunskaper i matematik och i andra moderna språk än engelska bör ges ett större värde, men att frågan behöver övervägas ytterligare mot bakgrund av beslutet att införa ämnesbetyg i gymnasieskolan. Utskottet anser inte att riksdagen bör föregripa regeringens hantering.

Breddad rekrytering

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motionsyrkandena om breddad rekrytering. Jämför reservationerna 25 (m, fp, kd, c) och 26 (mp).

Propositionen

I propositionen görs bedömningen att arbetet med breddad rekrytering bör ges fortsatt stöd. Uppdraget till Myndigheten för Sveriges nätuniversitet bör vidgas till att omfatta dessa frågor. Regeringen avser därför att ge myndigheten i uppdrag att stimulera fortsatta aktiviteter för rekrytering inklusive åtgärder för att minska social snedrekrytering mellan olika utbildningsinriktningar¹.

Regeringen bedömer att lärosätena i ökad utsträckning bör samverka med gymnasieskolor med en låg andel elever som går vidare till högre utbildning. Regeringen menar att detta bör ske bl.a. genom informationsinsatser och genom att elever får träffa yrkesverksamma personer.

Motionerna

Moderaterna, Folkpartiet, Kristdemokraterna och Centerpartiet anför i motion Ub347 yrkande 6 att högre utbildning skall vara öppen för alla som har intresse och förutsättningar för sådan utbildning. De menar att den sociala snedrekryteringen måste motverkas, men man är kritisk till de lösningar för **breddad rekrytering** som regeringen föreslår. Partierna förordar att system med faddrar införs för att stödja rekrytering från familjer utan studietraditioner. De menar också att informationen i skola och högskola om utbildningsinriktningar och arbetsmarknadsutsikter bör förbättras.

Miljöpartiet menar i motion Ub2 yrkande 11 att propositionens åtgärder för breddad rekrytering skall vidgas till att omfatta även **etnicitet och kön**. I yrkande 18, samma motion, anføres att det behövs åtgärder för en **jämnare könsfördelning** på kvinnodominerade utbildningar, särskilt lärar- och förskolläro- och utbildningarna. Miljöpartiet menar vidare att **Högskoleverket** bör få i uppdrag att vid tillsyn granska lärosätena ur jämställdhetssynpunkt (yrkande 19).

Utskottets ställningstagande

Utskottet föreslår att riksdagen avslår motionerna.

I fråga om yrkandet om åtgärder för **breddad rekrytering** till högskolan noterar utskottet att det redan pågår en mängd olika aktiviteter av den typ som efterfrågas. Många högskolor arbetar t.ex. med språkverkstäder

¹ Regeringen beslutade den 20 december 2005 att Myndigheten för Sveriges nätuniversitet fr.o.m. den 15 januari 2006 skall ha utökade uppgifter som även omfattar stöd till breddad rekrytering och pedagogisk utveckling. Regeringen beslutade även att ändra namnet på myndigheten till Myndigheten för nätverk och samarbete inom högre utbildning.

och mentorsprojekt. I gymnasieskolan får elever kontakt med högskolestudenter via ambassadörsprojekt och läxhjälpprojekt. I propositionen betonar regeringen att en aktiv studievägledning är ett viktigt inslag för att stödja studenter i deras studieval. Regeringen avser också att ge Myndigheten för nätverk och samarbete inom högre utbildning, tidigare Myndigheten för Sveriges nätuniversitet, i uppdrag att stimulera fortsatta aktiviteter för breddad rekrytering.

Utskottet påpekar att propositionens åtgärder redan omfattar **etnicitet och kön** och sålunda inte behöver utvidgas.

Enligt uppdrag i regleringsbrev skall lärosätena i årsredovisningarna redogöra för vilka åtgärder som vidtagits för att nå en **jämnare könsfördelning** i utbildningar med ojämn fördelning. Detta gäller t.ex. lärar- och vårdutbildningarna samt naturvetenskapliga och tekniska utbildningar.

Högskoleverket har i uppdrag att utöva tillsyn rörande frågor som omfattas av högskolelagen. Högskolelagen slår fast att jämställdhet mellan kvinnor och män alltid skall iakttas och främjas.

Kvotering inom högre utbildning

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motionsyrkandena om förbud mot kvotering.
Jämför reservation 27 (m).

Motionerna

Moderaterna anför i motion Ub261 yrkande 7 att **kvotering** inom utbildningsväsendet inte skall vara tillåten. Partiet menar att likhet inför lagen är den enda vägen till verklig jämställdhet, och därför kan varken negativ eller positiv särbehandling tolereras.

I motion Ub429 (s) framförs att etnisk kvotering och andra etniska åtgärder inte skall tillåtas, men att det är viktigt att på andra sätt **verka för ökad mångfald i högskolan**. Motionären menar också att de högskolor som vidtagit aktiva åtgärder för att öka andelen studenter med utländsk bakgrund varit framgångsrika.

Utskottets ställningstagande

Utskottet föreslår att riksdagen avslår motionsyrkandena.

Regeringen skriver i propositionen att högskolan, inom ramen för de urvalsgrunder som en högskola själv beslutat, bl.a. bör få beakta annan för utbildningen saklig omständighet. Regeringen påpekar att detta inte innebär att **kvotering** tillåts. Platser på en utbildning skall inte få reserveras för sökande från viss grupp eller med viss bakgrund. Utskottet delar regeringens inställning till kvotering.

Utskottet instämmer i att det är viktigt att använda andra sätt än kvotering för att **verka för ökad mångfald i högskolan**, men konstaterar att det redan pågår omfattande verksamhet inom detta område.

Lagförslagen i övrigt m.m.

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör anta regeringens lagförslag och godkänna förslag om riktlinjer i den mån lagförslagen och riktlinjerna inte omfattas av utskottets behandling i det föregående.

Propositionens lagförslag

De förslag till lagändringar som lämnas i propositionen skall avse utbildning som bedrivs fr.o.m. den 1 juli 2007. För att göra det möjligt för berörda myndigheter att fatta olika beslut, t.ex. om antagning till utbildningar, föreslås att vissa bestämmelser i högskolelagen (1992:1434) skall träda i kraft den 1 januari 2007. Det gäller de bestämmelser som reglerar indelning av högre utbildning i tre nivåer och att examina skall avläggas på någon av nivåerna liksom bestämmelser om tillstånd att utfärda examina och om återkallelse av sådana tillstånd. Dessa bestämmelser skall dock tillämpas i fråga om utbildning som börjar efter utgången av juni 2007 eller för examina som utfärdas därefter.

De ändringar som regeringen till följd av förslagen i propositionen avser att göra bl.a. i högskoleförordningen (1993:100) och i förordningen (1993:221) för Sveriges lantbruksuniversitet bör träda i kraft vid eller tillämpas från motsvarande tidpunkter.

De ändringar som i propositionen föreslås i lagen (1993:792) om tillstånd att utfärda vissa examina, som gäller enskilda utbildningsanordnare, skall träda i kraft den 1 januari 2007 men tillämpas i fråga om tillstånd att utfärda examina efter utgången av juni 2007.

Regeringen anger i propositionen att det är angeläget att de studenter som före den 1 juli 2007 påbörjat men inte slutfört en utbildning så långt det är möjligt bereds tillfälle att slutföra studierna och få en examen enligt de nya bestämmelserna. Regeringen menar vidare att studenter även skall tillförsäkras rätten att studera till en examen enligt äldre bestämmelser t.o.m. utgången av juni 2015. I punkt 3 i de föreslagna övergångsbestämmelserna till högskolelagen ges regeringen rätt att meddela föreskrifter i dessa hänseenden.

Förslagen att utmönstra begreppet grundläggande högskoleutbildning och ersätta uttrycket forskarutbildning med utbildning på forskarnivå ger anledning till konsekvensändringar i ett antal andra lagar, nämligen studie-stödslagen (1999:1395), tandvårdslagen (1985:125), hälso- och sjukvårdsla-

gen (1982:763), lagen (1982:764) om vissa anställningar som läkare vid upplåtna enheter, m.m. och lagen (2001:1286) om likabehandling av studenter i högskolan. Dessa ändringar föreslås träda i kraft den 1 juli 2007.

Propositionens förslag om riktlinjer

I propositionen föreslår regeringen att riksdagen godkänner vad regeringen föreslagit om riktlinjer för grundläggande behörighet för grundnivå, särskild behörighet för grundnivå samt urvalsgrunder och platsfördelning.

Regeringen avger bedömningar avseende bestämmelser för urval vid likvärdiga meriter, grundläggande behörighet för avancerad nivå samt grundläggande och särskild behörighet för forskarnivå.

De nya reglerna för *grundläggande behörighet* för tillträde till högskoleutbildning på *grundnivå* föreslås bli tillämpade först vid antagningen till höstterminen 2010. Sökande som innan förändringarna träder i kraft uppfyller kraven på grundläggande behörighet enligt nuvarande bestämmelser skall även fortsättningsvis anses ha grundläggande behörighet.

De nya reglerna för *särskild behörighet* för tillträde till högskoleutbildning på *grundnivå* föreslås bli tillämpade först vid antagningen till höstterminen 2010.

De nya *urvalsreglerna* för tillträde till högskoleutbildning på grundnivå föreslås bli tillämpade vid antagningen till höstterminen 2007, utom reglerna om *urval vid lika meriter* som bör tillämpas vid antagningen till grundläggande högskoleutbildning inför höstterminen 2006.

Reglerna för *grundläggande behörighet* för tillträde till program som leder till en generell eller en konstnärlig examen på *avancerad nivå* bör träda i kraft när de föreslagna ändringarna om en ny examensstruktur i högskolelagen (1992:1434) träder i kraft.

Även de nya tillträdesreglerna till utbildning på *forskarnivå* bör träda i kraft när de föreslagna ändringarna om en ny examensstruktur i högskolelagen träder i kraft. Sökande som innan förändringarna träder i kraft uppfyller kraven för grundläggande behörighet för tillträde till forskarutbildning enligt nuvarande bestämmelser bör även fortsättningsvis anses ha grundläggande behörighet för tillträde till utbildning på forskarnivå.

Utskottets ställningstagande

Utskottet föreslår att riksdagen antar regeringens förslag till ikraftträdande och övergångsbestämmelser. Riksdagen bör vidare anta lagförslag och godkänna riktlinjer i övrigt i den mån de inte behandlats i det föregående.

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. Hållbar utveckling, punkt 2 – motiveringen (m, fp, kd)

av Ulf Nilsson (fp), Sten Tolgfors (m), Margareta Pålsson (m), Ana Maria Narti (fp), Peter Danielsson (m) och Torsten Lindström (kd).

Ställningstagande

Den av riksdagen beslutade ändringen av högskolelagen rörande hållbar utveckling medför en detaljstyrning av lärosätenas verksamhet som regering och riksdag bör avhålla sig ifrån. Redan i dag är dessutom hållbar utveckling en komponent i lärosätenas forskning och undervisning. Den beslutade ändringen begränsar därför lärosätenas och forskningens självständighet i onödan.

2. Benämningen masterexamen, punkt 4 (kd)

av Torsten Lindström (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om benämningen masterexamen. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:Ub557 yrkande 8.

Ställningstagande

Kristdemokraterna menar att den nya masterexamen skall benämnas magister på svenska. En examen i Sverige bör rimligen ha ett svenskt namn. Skillnaden mellan den nya examen och den gamla magisterexamen bör framgå av en examensbilaga.

3. Fördjupning i huvudämne, punkt 5 (m, fp, kd, c, mp)

av Ulf Nilsson (fp), Sten Tolgfors (m), Margareta Pålsson (m), Ana Maria Narti (fp), Peter Danielsson (m), Mikaela Valtersson (mp), Torsten Lindström (kd) och Håkan Larsson (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om fördjupning i huvudämne. Därmed bifaller riksdagen delvis motionerna 2005/06:Ub1 yrkande 1 och 2005/06:Ub2 yrkande 9.

Ställningstagande

En examen bör innebära en garanti för att studierna lett till fördjupning inom för studierna relevanta ämnesfält. Studenten skall således ha fördjupade kunskaper inom det huvudsakliga området för utbildningen. Det finns ett särskilt värde i detta som inte har sin motsvarighet i bredd. Fördjupning är även viktig för att examen skall leda till anställningsbarhet samt underlätta etablering på arbetsmarknaden.

För att säkerställa kvaliteten och den internationella statusen på svenska examina skall det även i fortsättningen finnas krav på fördjupning och progression. För generella examina skall på kandidatnivå krävas minst 60 poäng i huvudämne eller inom kunskapsområdet och för magisternivå minst 80 poäng. För examina med yrkesinriktning eller av tvärvetenskaplig karaktär skall fördjupning och progression ha skett inom relevant kunskapsområde.

4. Tillstånd att utfärda examina, punkt 6 (m, fp, kd, c)

av Ulf Nilsson (fp), Sten Tolgfors (m), Margareta Pålsson (m), Ana Maria Narti (fp), Peter Danielsson (m), Torsten Lindström (kd) och Håkan Larsson (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om tillstånd att utfärda masterexamen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2005/06:Ub1 yrkande 3 och 2005/06:Ub391 yrkande 12 och avslår proposition 2004/05:162 punkt 1 i denna del och motionerna 2005/06:Ub212 yrkande 1, 2005/06:Ub394, 2005/06:Ub486 och 2005/06:Ub586 yrkande 2.

Ställningstagande

Beslutsrätten angående vilka högskolor som skall få erbjuda masterexamen bör delegeras till myndighet, lämpligen Högskoleverket. Beslut om examensrättigheter skall inte fattas på politisk nivå, utan enbart baseras på kvalitativa grunder. Därtill beslutar Högskoleverket redan i dag om ett antal andra examina; det är därför logiskt att verket även beslutar om examensrättigheter för masterexamen.

- 5. Betygssystemet i högre utbildning, punkt 9 (m, fp, kd, c)**
av Ulf Nilsson (fp), Sten Tolgfors (m), Margareta Pålsson (m), Ana Maria Narti (fp), Peter Danielsson (m), Torsten Lindström (kd) och Håkan Larsson (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om nytt poängsystem. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:Ub1 yrkandena 4 och 5.

Ställningstagande

Relativa betygsskalar har negativ inverkan på utbildningens kvalitet. Vi menar därför att betygen i ECTS (European Credit Transfer System) bör vara målrelaterade. Regeringen bör inom ramen för sitt internationella samarbete arbeta för målrelaterade betyg inom ECTS.

Vi anser också att lärosätena, om de väljer att sätta ECTS-betyg, behöver stöd av Högskoleverket i sitt arbete. Verket bör därför få i uppdrag att utarbeta rekommendationer för tillämpning av denna betygsskala. Annars finns risken att den nationella likvärdigheten i betygssättningen blir lidande.

- 6. Internationella studenters rättssäkerhet, punkt 10 (mp)**
av Mikaela Valtersson (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om internationella studenters rättssäkerhet. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:Ub2 yrkande 3.

Ställningstagande

Vi anser att regeringen bör se över de problem som drabbar utländska studenter som på eget initiativ söker sig till Sverige för högskolestudier. Ett stort problem är exempelvis de långa handläggningstiderna för uppehållstillstånd.

7. Avgifter för utländska studenter, punkt 11 (m, kd)

av Sten Tolgfors (m), Margareta Pålsson (m), Peter Danielsson (m) och Torsten Lindström (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om avgifter för utländska studenter. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2005/06:Ub325 yrkande 1 och 2005/06:Ub557 yrkande 14 och avslår motionerna 2005/06:Ub2 yrkande 4 och 2005/06:Ub375.

Ställningstagande

Utländska studenter betalar i dag inga avgifter när de läser vid svenska universitet. Samtidigt finansierar svenska staten ofta svenska studenters avgifter vid utländska universitet. Högskoleförordningen bör därför ändras så att lärosätena får möjlighet och skyldighet att ta ut avgifter för högskoleutbildning av studenter och doktorander från länder utanför EES som ej omfattas av utbytesavtal. Lärosätenas möjligheter att ta ut avgifter, samt vilka skyldigheter som detta innebär gentemot de studenter som betalar avgifter, bör regleras i en särskild förordning.

8. Avgifter för utländska studenter, punkt 11 (v, mp)

av Britt-Marie Danestig (v) och Mikaela Valtersson (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen beslutar att en bestämmelse införs i högskolelagen om att all högskoleutbildning i Sverige skall vara avgiftsfri. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:Ub2 yrkande 4 och avslår motionerna 2005/06:Ub325 yrkande 1, 2005/06:Ub375 och 2005/06:Ub557 yrkande 14.

Ställningstagande

Den högre utbildningen är i dag avgiftsfri. Regeringen har dock visat sig beredd att luckra upp denna princip genom att utreda frågan om att ta ut avgifter av studenter utanför EES-området. Vi anser att detta vore mycket olyckligt. Den omedelbara effekten blir att rekryteringen av icke-europeiska studenter minskar. På sikt finns det också risk att avgifter införs även för svenska studenter. Denna utveckling måste motarbetas och riksdagen bör därför besluta att flytta den nuvarande bestämmelsen om avgiftsfrihet från högskoleförordningen till högskolelagen och tydliggöra att den högre utbildningen i Sverige skall vara avgiftsfri för såväl studenter från Sverige och EES-området som studenter från länder utanför EES.

9. Hanteringen av studiemedelssystemet, punkt 14 (mp)

av Mikaela Valtersson (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 14 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om studiemedelssystemet. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:Ub2 yrkande 10.

Ställningstagande

De aviserade förändringarna i utbildnings- och examensstrukturen kräver förändringar av studiemedelssystemet. Målsättningen med den nya masterexamen måste vara att studenter skall välja att läsa i fem år i stället för fyra. Samtidigt måste individer ha rätt att ändra inriktning på sina studier eller ha möjlighet att skola om sig. Studiemedelssystemet måste ge individerna dessa möjligheter. Regeringen bör därför återkomma med förslag på hur studiemedelssystemet kan anpassas till de förändringar som görs i examensstrukturen.

10. Hanteringen av systemet med ämnesbetyg, punkt 15 (mp)

av Mikaela Valtersson (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 15 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om systemet med ämnesbetyg. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:Ub2 yrkande 17.

Ställningstagande

Regeringen bör återkomma med förslag om hur man överväger att lösa problemen med de kommande ämnesbetygen. Ämnesbetygen har fördelar men kan också innebära att många elever inte väljer att läsa fördjupade kurser för att inte riskera lägre betyg i ämnet.

11. Grundläggande behörighet för utbildning på grundnivå, punkt 16 (m, fp, kd, c)

av Ulf Nilsson (fp), Sten Tolgfors (m), Margareta Pålsson (m), Ana Maria Narti (fp), Peter Danielsson (m), Torsten Lindström (kd) och Håkan Larsson (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 16 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om grundläggande behörighet. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2005/06:Kr8 yrkande 8 i denna del och 2005/06:Ub1 yrkande 6 och avslår proposition 2004/05:162 punkt 8 i denna del.

Ställningstagande

Antagningskraven till högre utbildning måste höjas. För att uppnå allmän högskolebehörighet skall det utöver dagens krav på godkänt betyg i 90 % av kurserna även krävas godkänt i svenska, engelska och matematik samt godkänt gymnasiearbete. Den som inte har godkänt i dessa ämnen skall ha möjlighet att komplettera sina betyg i vuxenutbildningen.

12. Varierad behörighet, punkt 17 (kd)

av Torsten Lindström (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 17 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om varierad behörighet. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:Ub555 yrkande 17.

Ställningstagande

Kristdemokraterna är kritiska till systemet med grundläggande behörighet. Vi anser i stället att gymnasieexamen från olika program med varierande innehåll skall ge behörighet till olika högskoleutbildningar. En flexibel och väl utbyggd vuxenutbildning skall erbjuda komplettering för den som vill ändra inriktning på sina studier.

13. Bedömning av reell kompetens för grundläggande behörighet, punkt 18 (m, fp, kd, c)

av Ulf Nilsson (fp), Sten Tolgfors (m), Margareta Pålsson (m), Ana Maria Narti (fp), Peter Danielsson (m), Torsten Lindström (kd) och Håkan Larsson (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 18 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om bedömning av reell kompetens för grundläggande behörighet. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:Ub1 yrkande 7 och avslår motion 2005/06:Ub2 yrkande 12.

Ställningstagande

Tillträdesutredningen pekar på att 25:4-regeln i princip innebär en schablonmässig bedömning av den sökandes ålder. Vi anser därför att denna regel bör avskaffas och ersättas med en bedömning av den sökandes reella kompetens. Ålder och arbetslivserfarenhet skall inte per automatik ge grundläggande behörighet.

14. Bedömning av reell kompetens för grundläggande behörighet, punkt 18 (mp)

av Mikaela Valtersson (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 18 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om bedömning av reell kompetens för grundläggande behörighet. Därmed bifaller riksdagen delvis motion 2005/06:Ub2 yrkande 12 och avslår motion 2005/06:Ub1 yrkande 7.

Ställningstagande

Miljöpartiet vill understryka betydelsen av att den högre utbildningen är tillgänglig för så många som möjligt. System för reell validering av de sökandes kunskaper och färdigheter bör utvecklas för att hitta sätt som bättre ser den enskilde individens förutsättningar att följa högskoleutbildning och som premierar även andra meriter än betyg från gymnasieskolan eller kommunal vuxenutbildning.

15. Krav för särskild behörighet, punkt 19 (m, fp, kd, c, mp)

av Ulf Nilsson (fp), Sten Tolgfors (m), Margareta Pålsson (m), Ana Maria Narti (fp), Peter Danielsson (m), Mikaela Valtersson (mp), Torsten Lindström (kd) och Håkan Larsson (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 19 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om krav för särskild behörighet. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:Ub1 yrkande 8 och avslår proposition 2004/05:162 punkt 8 i denna del.

Ställningstagande

Tillträdesutredningens förslag om områdesbehörigheter är en lämplig utgångspunkt för regler om särskilda behörighetskrav. Det bör löna sig för gymnasieelever att läsa fördjupningskurser som är relevanta för den utbildning som de vill läsa på högskolan.

16. Krav på språkstudier, punkt 20 (m, fp, kd, c)

av Ulf Nilsson (fp), Sten Tolgfors (m), Margareta Pålsson (m), Ana Maria Narti (fp), Peter Danielsson (m), Torsten Lindström (kd) och Håkan Larsson (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 20 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om krav på språkstudier. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2005/06:Kr8 yrkande 8 i denna del och 2005/06:Ub1 yrkandena 9 och 10.

Ställningstagande

Samhällslivets och näringslivets internationalisering motiverar goda språkkunskaper. För särskild behörighet till språkstudier i de större moderna språken bör det därför krävas godkänt gymnasiebetyg i det aktuella språket. Även till ett flertal längre utbildningar skall det krävas godkänt betyg i ytterligare ett främmande språk utöver engelska.

17. Lärosätenas beslutsrätt om särskild behörighet, punkt 21 (m, fp, kd, c)

av Ulf Nilsson (fp), Sten Tolgfors (m), Margareta Pålsson (m), Ana Maria Narti (fp), Peter Danielsson (m), Torsten Lindström (kd) och Håkan Larsson (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 21 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om lärosätenas beslutsrätt om särskild behörighet. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:Ub1 yrkande 11.

Ställningstagande

Lärosätena skall ha rätt att för olika utbildningar ställa högre krav för särskild behörighet än de generella kraven. Då kan lärosätena profilera sina utbildningar och de kan anta motiverade och väl förberedda studenter.

18. Grundläggande behörighet för utbildning på avancerad nivå, punkt 22 (mp)

av Mikaela Valtersson (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 22 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om särskild behörighet för utbildning på avancerad nivå. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:Ub2 yrkande 8.

Ställningstagande

För grundläggande behörighet till utbildning på avancerad nivå bör kravet vara fullgjorda kursfordringar om 120 poäng. Regeringens föreslagna krav på uttagen examen riskerar att orsaka stora problem för studenter som vill söka sig direkt från grundnivå till avancerad nivå. Att få ut sin examen kan ta flera månader, och studenter kan därmed komma att hindras att fort-

sätta sina studier nästföljande termin. Rättssäkerhetsargumentet kan inte tillåtas väga så tungt att man begär att studenter skall vänta en hel termin för studier på avancerad nivå. Därtill är det inkonsekvent att regeringen inte kräver examen på avancerad nivå för behörighet till forskarutbildning, utan då nöjer sig med fullgjorda kurser.

19. Grundläggande behörighet för utbildning på forskarnivå, punkt 23 (m, fp, kd, c, mp)

av Ulf Nilsson (fp), Sten Tolgfors (m), Margareta Pålsson (m), Ana Maria Narti (fp), Peter Danielsson (m), Mikaela Valtersson (mp), Torsten Lindström (kd) och Håkan Larsson (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 23 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om grundläggande behörighet för utbildning på forskarnivå. Därmed bifaller riksdagen delvis motion 2005/06:Ub1 yrkande 2.

Ställningstagande

Vi anser att masterexamen inte i praktiken får bli ett antagningskrav till doktorandutbildningen. Kostnaderna för ett år av doktorandutbildningen skall inte flyttas över till studenterna och forskarutbildningen skall inte förkortas med ett år. Masterkurser skall visserligen kunna tillgodoräknas, om de är relevanta för den sökta forskarutbildningen. Däremot skall inte masterkurser vara meriterande vid antagning till forskarutbildning. En person med masterexamen skall inte gå före vid tillsättande av doktorandtjänst.

20. Omfattningen av olika urvalsgrunder, punkt 24 (m, fp, kd, c)

av Ulf Nilsson (fp), Sten Tolgfors (m), Margareta Pålsson (m), Ana Maria Narti (fp), Peter Danielsson (m), Torsten Lindström (kd) och Håkan Larsson (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 24 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om omfattningen av olika urvalsgrunder. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:Ub1 yrkande 12.

Ställningstagande

Vi menar att antagningen till högskolan till minst 30 % av platserna skall göras på grundval av betyg, till minst 30 % på grundval av högskoleprov samt att högskolorna själva får avgöra hur stor andel som skall antas på grundval av högskolans egna urvalsregler. Detta ger högskolorna bättre möjligheter till lokal profilering samt innebär att de kan ställa de krav på förkunskaper som behövs för att studenterna skall kunna tillgodogöra sig utbildningen.

21. Etnisk bakgrund och urval vid likvärdiga meriter, punkt 25 (mp)

av Mikaela Valtersson (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 25 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om etnisk bakgrund och urval vid likvärdiga meriter. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:Ub2 yrkande 15.

Ställningstagande

Det är mycket angeläget att den strukturella diskrimineringen av personer med utländsk bakgrund upphör. Miljöpartiet anser därför att vid likvärdiga meriter skall urval få göras med hänsyn till etnisk bakgrund.

22. Utveckling av nya högskoleprov, punkt 26 (m, fp, kd, c, mp)

av Ulf Nilsson (fp), Sten Tolgfors (m), Margareta Pålsson (m), Ana Maria Narti (fp), Peter Danielsson (m), Mikaela Valtersson (mp), Torsten Lindström (kd) och Håkan Larsson (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 26 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om utveckling av nya högskoleprov. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:Ub2 yrkande 14.

Ställningstagande

Vi menar att Högskoleverket bör ges i uppdrag att utveckla nya högskoleprov som komplettering till det allmänna högskoleprovet. Dessa skall vara inriktade mot olika utbildningsområden. Syftet är att anpassa proven till de olika krav på förkunskaper som olika utbildningar ställer. Denna typ av

områdeshögskoleprov skulle bidra till att de mest lämpade studenterna antas till olika högskoleutbildningar, vilket i sin tur kan förväntas påverka studieresultaten i positiv riktning.

23. Meritämnen, punkt 27 (m, fp, kd, c, mp)

av Ulf Nilsson (fp), Sten Tolgfors (m), Margareta Pålsson (m), Ana Maria Narti (fp), Peter Danielsson (m), Mikaela Valtersson (mp), Torsten Lindström (kd) och Håkan Larsson (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 27 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om meritämnen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2005/06:Kr8 yrkande 8 i denna del och 2005/06:Ub1 yrkande 13 och avslår motionerna 2005/06:Ub2 yrkande 16, 2005/06:Ub283 yrkande 21 och 2005/06:Ub454.

Ställningstagande

Vi anser att mer avancerade gymnasiekurser samt ämnen som är relevanta för den sökta utbildningen skall kunna ge extra meritpoäng. Ett sådant system, med Tillträdesutredningens förslag om meritämnen som utgångspunkt, skulle ge gymnasieeleverna tydliga signaler vid valet av kurser och medföra högre kvalitet i högskolan.

24. Högskoleprov i kombination med arbetslivserfarenhet, punkt 28 (m, fp, kd, c)

av Ulf Nilsson (fp), Sten Tolgfors (m), Margareta Pålsson (m), Ana Maria Narti (fp), Peter Danielsson (m), Torsten Lindström (kd) och Håkan Larsson (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 28 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om högskoleprov i kombination med arbetslivserfarenhet. Därmed bifaller riksdagen proposition 2004/05:162 punkt 8 i denna del och avslår motionerna 2005/06:Ub2 yrkande 13 och 2005/06:Ub225 yrkandena 1 och 2.

Ställningstagande

Enligt Tillträdesutredningen bidrar inte generella poäng för arbetslivserfarenhet till att studenter som genomför sina studier i snabbare takt antas. Däremot bidrar urvalsgruppen till att öka åldern hos de sökande. Enligt Verket för högskoleservice skulle, om poäng för arbetslivserfarenhet inte räknades, medelåldern på de antagna sjunka något samtidigt som den sociala fördelningen bland de antagna skulle förbli oförändrad. Vi tillstyrker därför propositionens förslag om att avskaffa möjligheten att tillgodoräkna sig poäng för arbetslivserfarenhet i kombination med högskoleprovet.

25. Breddad rekrytering, punkt 30 (m, fp, kd, c)

av Ulf Nilsson (fp), Sten Tolgfors (m), Margareta Pålsson (m), Ana Maria Narti (fp), Peter Danielsson (m), Torsten Lindström (kd) och Håkan Larsson (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 30 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om rekrytering till högre utbildning. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:Ub347 yrkande 6 och avslår motion 2005/06:Ub2 yrkandena 11, 18 och 19.

Ställningstagande

Högre utbildning skall vara öppen för alla som har intresse och förutsättningar för sådan utbildning. Den sociala snedrekryteringen till högskolan måste motverkas, men regeringens lösningar är alltför enkla och snabba. Högre kvalitet i såväl grund- som gymnasieskolan måste vara grundläggande i detta arbete. System med faddrar och goda förebilder kan användas för att stödja rekrytering från familjer utan studietraditioner. Informationen i skola och högskola om utbildningsinriktningar och arbetsmarknadsutsikter för olika yrken behöver förbättras.

26. Breddad rekrytering, punkt 30 (mp)

av Mikaela Valtersson (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 30 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om rekrytering till högre utbildning. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:Ub2 yrkandena 11, 18 och 19 samt avslår motion 2005/06:Ub347 yrkande 6.

Ställningstagande

Regeringens förslag till åtgärder för breddad rekrytering måste vidgas till att omfatta även etnicitet och kön där det är relevant. Propositionens ensidiga fokusering på socioekonomisk bakgrund utgör ett förenklat synsätt.

Andelen män på kvinnodominerade utbildningar behöver öka. Särskilt viktigt är detta på lärar- och förskollärarytbildningarna eftersom lärare utgör förebilder för nya generationer. Det behövs därför särskilda åtgärder för att öka andelen män på kvinnodominerade utbildningar.

Miljöpartiet menar att Högskoleverket bör få i uppdrag att vid tillsyn granska lärosätena ur jämställdhetssynpunkt. Då kan en samlad bedömning av lärosätenas jämställdhetsarbete göras.

27. Kvotering inom högre utbildning, punkt 31 (m)

av Sten Tolgfors (m), Margareta Pålsson (m) och Peter Danielsson (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 31 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om kvotering. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:Ub261 yrkande 7 och avslår motion 2005/06:Ub429.

Ställningstagande

Kvotering innebär att man institutionaliserar en uppdelning mellan grupper där individer främst ses som representanter för gruppen. Likhet inför lagen är enda sättet att uppnå verklig jämställdhet och kvotering skall därför inte tillåtas.

Särskilt yttrande

Hantering av professionsutbildningarna, punkt 12 (kd)

Torsten Lindström (kd) anför:

Inför regeringens planerade reviderande av yrkesexamina finner Kristdemokraterna det angeläget att ta särskild hänsyn till den komplexitet som finns rörande teol.kand.-examen. Om denna formellt sett upphör som yrkesutbildning är det viktigt att lärosätena speciellt beaktar behovet av anställningsbarhet efter avlagda examina inom teologi eller religionsvetenskap liksom av behovet av bredd i en teologisk utbildning som leder till en profession inom kyrkorna. Vidare att man är flexibel vad gäller att tillgodose behovet av flera nivåöverskridande kurser och tematiska kurser och uppsatser som inte följer de traditionella forskningsämnena. Studenter som läser med inriktning mot en yrkesutbildning inom teologiområdet skall inte tvingas till en alltför tidig specialisering. Flera länder i Europa ser ut att behålla en professionsinriktad teologiutbildning. Samma kurser borde därför kunna placeras på grundnivå eller avancerad nivå beroende på vilken inriktning en examen har.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2004/05:162 Ny värld - ny högskola:

1. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i högskolelagen (1992:1434).
2. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1993:792) om tillstånd att utfärda vissa examina.
3. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i studiestöds-lagen (1999:1395).
4. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i tandvårdslagen (1985:125).
5. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i hälso- och sjukvårdslagen (1982:763).
6. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1982:764) om vissa anställningar som läkare vid upplåtta enheter, m.m.
7. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2001:1286) om likabehandling av studenter i högskolan.
8. Riksdagen godkänner vad regeringen föreslagit om riktlinjer för behörighet och urval till högre utbildning (avsnitten 8.3.1, 8.3.2 och 8.3.3).

Följdmotioner

2005/06:Ub1 av Ulf Nilsson m.fl. (fp, m, kd, c):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om att de centralt reglerade kraven på fördjupning i ett
huvudämne om 60 poäng för kandidatexamen och 80 poäng för
magisterexamen skall finnas kvar.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om att kraven i den nya masterexamen för antagning till
forskarutbildning skall tydliggöras.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om att Högskoleverket skall besluta om tillstånd att
utfärda masterexamen.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om att Sverige skall arbeta för att göra ECTS betygs-
skala målrelaterad.

5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Högskoleverket skall stödja lärosätena i användningen av ECTS.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att det utöver krav på Godkänd i 90 % av gymnasiekurserna och godkänt gymnasiearbete skall krävas lägst betyget Godkänd i svenska A och B och engelska A för grundläggande behörighet.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om den s.k. 25:4-regeln.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om områdesbehörigheter som en utgångspunkt för särskild behörighet.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om särskild behörighet för språkstudier i högskolan.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att det för flera längre högskoleutbildningar skall krävas lägst betyget Godkänd i ytterligare ett modernt språk utöver engelska.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om lärosätenas rätt att ställa högre krav för särskild behörighet än de generella kraven.
12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om urval till högre utbildning.
13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om extra meritpoäng för mer avancerade gymnasiekurser och i ämnen som är relevanta för den sökta utbildningen.

2005/06:Ub2 av Peter Eriksson m.fl. (mp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att högskolelagen skall ändras på så sätt att en ekologiskt hållbar utveckling främjas.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att hållbar utveckling skall ingå i Högskoleverkets kvalitetsgranskning av lärosätena.
3. Riksdagen begär att regeringen ser över de problem som s.k. free movers möter då de kommer till Sverige för att studera här.
4. Riksdagen beslutar att en bestämmelse införs i högskolelagen om att all högskoleutbildning i Sverige skall vara avgiftsfri i enlighet med vad i motionen anförs.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att poäng från studier på avancerad nivå inte skall kunna tillgodoräknas i forskarutbildningen.

6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att masterexamen inte skall kunna avläggas som en etapp i forskarutbildningen.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att frågan om hur lärarexamen skall placeras in i det nya examenssystemet bör utredas vidare.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att fullgjorda kursfordringar om minst 120 poäng skall krävas för grundläggande behörighet till utbildning på avancerad nivå.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att de centralt reglerade kraven på fördjupning i ett huvudämne om 60 poäng för kandidatexamen och 80 poäng för magisterexamen skall finnas kvar.
10. Riksdagen begär att regeringen återkommer med förslag på hur studiemedelssystemet kan anpassas till de förändringar som görs i examensstrukturen, särskilt avseende studietidens längd, i enlighet med vad i motionen anförs.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att de av regeringen i proposition 2004/05:162 föreslagna åtgärderna för breddad rekrytering vidgas till att omfatta även etnicitet och kön där det är relevant.
12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att 25:4-regeln bör ersättas med en bedömning av den sökandes reella kompetens.
13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att urvalsgruppen HA fortsatt skall finnas kvar.
14. Riksdagen begär att regeringen ger Högskoleverket i uppdrag att ha utvecklat nya högskoleprov med fem olika profiler inom fem år.
15. Riksdagen begär att regeringen ändrar i högskoleförordningen så att urval vid likvärdiga meriter skall få göras med hänsyn till etnisk bakgrund, i enlighet med vad i motionen anförs.
16. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att betyg i ämnen som utgör särskild behörighet för en högskoleutbildning vid urval skall ges ökad tyngd.
17. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att regeringen bör återkomma med förslag på lösning på problemen angående ämnesbetyg.
18. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av åtgärder för att öka andelen män på kvinnodominerade utbildningar.
19. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Högskoleverket bör få i uppdrag att vid tillsyn granska lärosätena ur jämställdhetssynpunkt.

Motion väckt med anledning av prop. 2005/06:2

2005/06:Kr8 av Lennart Kollmats m.fl. (fp):

8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om skärpta behörighetskrav i svenska, engelska och moderna språk för antagning till högskolan.

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2005

2005/06:Ub212 av Ulrik Lindgren m.fl. (kd, m, fp, c):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om rätt att erbjuda examination för den nya tvååriga masterutbildningen.

2005/06:Ub225 av Anita Brodén och Marita Aronson (båda fp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att utvidga begreppet arbetslivspoäng.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att låta förtroendevalda barn- och ungdomsledare, biståndsarbetare på ideell basis (volontärer) samt politiskt förtroendevalda få arbetslivspoäng för sina arbetsinsatser.

2005/06:Ub261 av Sten Tolgfors m.fl. (m):

7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om kvotering inom utbildningsväsendet.

2005/06:Ub280 av Tobias Billström (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om civilekonomexamen som yrkesexamen.

2005/06:Ub283 av Sten Tolgfors m.fl. (m):

21. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om viktning av betyg vid antagning till högskola.

2005/06:Ub325 av Sten Tolgfors m.fl. (m):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ändring i högskoleförordningen gällande högskoleavgifter för studenter från länder utanför EES.

2005/06:Ub347 av Ulf Nilsson m.fl. (fp, m, kd, c):

6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om rekrytering.

2005/06:Ub375 av Carina Hägg (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om avgifter för utländska studenter.

2005/06:Ub391 av Torsten Lindström (kd):

12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om beslutanderätten över den nya masterexamen.

2005/06:Ub394 av Birgitta Carlsson m.fl. (c, m, fp, kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att efter genomförd kvalitetsprovning ge Högskolan i Skövde rätt att examinera masterstudenter.

2005/06:Ub400 av Marie Wahlgren (fp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att regeringen måste återkomma till riksdagen med ett samlat grepp hur man skall hantera professionsutbildningarna i Bolognaprocessen.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av att ha en enhetlig längd på forskarutbildningen.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en femårig civilingenjörsutbildning.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att civilekonomexamen skall ges som yrkesexamen.

2005/06:Ub408 av Per Landgren m.fl. (kd, fp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att utbildningen av civilingenjörer och arkitekter skall förlängas från 4,5 till 5 år.

2005/06:Ub429 av Luciano Astudillo (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att fortsätta verka för ökad mångfald i högskolan utan att etnisk kvotering och andra etniska kriterier införs.

2005/06:Ub454 av Åsa Lindestam (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om fler poäng för språk.

2005/06:Ub486 av Monica Green m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att ge Högskolan i Skövde examinationsrätt för master- och magisterutbildningar.

2005/06:Ub494 av Annelie Enochson och Stefan Attefall (båda kd):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motioken anføres om att en ny yrkesexamen skall inrättas med benämningen civilekonomexamen.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motioken anføres om att en civilekonomexamen skall omfatta fyra år om 160 poäng där det sista året är på doktorandnivå.

2005/06:Ub555 av Torsten Lindström m.fl. (kd):

17. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motioken anføres om grundläggande högskolebehörighet.

2005/06:Ub557 av Torsten Lindström m.fl. (kd):

8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motioken anføres om att den nya masterexamen skall benämnas magister på svenska.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motioken anføres om att förlänga vissa utbildningar till fem år.
14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motioken anføres om en översyn av högskoleförordningen för att möjliggöra en försäljning av utbildning till studenter utanför EES.

2005/06:Ub586 av Marianne Carlström m.fl. (s):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motioken anføres om att alla högskolor i Sverige provas för rätten till masterutbildning.

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

1. Förslag till lag om ändring i högskolelagen
(1992:1434)

Härigenom föreskrivs i fråga om högskolelagen (1992:1434)

dels att 1 kap. 7–9 och 11–12 §§, 2 kap. 5, 5 a och 7 §§ samt 4 kap. 2 § skall ha följande lydelse,

dels att det i lagen skall införas två nya paragrafer, 1 kap. 9 a och 10 a §§, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

7 §

Utbildningen skall *omfatta såväl grundläggande högskoleutbildning som forskarutbildning. I grundläggande högskoleutbildning ingår även fortbildning och vidareutbildning.*

Utbildningen skall *ges på*
– *grundnivå,*
– *avancerad nivå, och*
– *forskarnivå.*

8 §¹

Den *grundläggande högskoleutbildningen* skall väsentligen bygga på de kunskaper som eleverna får på nationella eller specialutformade program i gymnasieskolan eller motsvarande kunskaper. Regeringen får dock medge undantag när det gäller konstnärlig utbildning.

Utbildning på grundnivå skall väsentligen bygga på de kunskaper som eleverna får på nationella eller specialutformade program i gymnasieskolan eller motsvarande kunskaper. Regeringen får dock medge undantag när det gäller konstnärlig utbildning.

Forskarutbildningen skall bygga på *en grundläggande högskoleutbildning.*

Utbildning på grundnivå skall *utveckla studenternas*
– *förmåga att göra självständiga och kritiska bedömningar,*
– *förmåga att självständigt urskilja, formulera och lösa problem, och*
– *beredskap att möta förändringar i arbetslivet.*

Inom det område som utbildningen avser skall studenterna, *utöver kunskaper och färdigheter, utveckla förmåga att*

¹ Senaste lydelse 2001:1263.

- söka och värdera kunskap på vetenskaplig nivå,
- följa kunskapsutvecklingen, och
- utbyta kunskaper även med personer utan specialkunskaper inom området.

9 §²

Den grundläggande högskoleutbildningen skall ge studenterna

– förmåga att göra självständiga och kritiska bedömningar,

– förmåga att självständigt urskilja, formulera och lösa problem, samt

– beredskap att möta förändringar i arbetslivet.

Inom det område som utbildningen avser skall studenterna, utöver kunskaper och färdigheter, utveckla förmåga att

– söka och värdera kunskap på vetenskaplig nivå,

– följa kunskapsutvecklingen, och

– utbyta kunskaper även med personer utan specialkunskaper inom området.

Forskarutbildningen skall, utöver vad som gäller för grundläggande högskoleutbildning, ge de kunskaper och färdigheter som behövs för att självständigt kunna bedriva forskning.

Utbildning på avancerad nivå skall väsentligen bygga på de kunskaper som studenterna får inom utbildning på grundnivå eller motsvarande kunskaper.

Utbildning på avancerad nivå skall innebära fördjupning av kunskaper, färdigheter och förmågor i förhållande till utbildning på grundnivå och skall, utöver vad som gäller för utbildning på grundnivå,

– ytterligare utveckla studenternas förmåga att självständigt integrera och använda kunskaper,

– utveckla studenternas förmåga att hantera komplexa företeelser, frågeställningar och situationer, och

– utveckla studenternas förutsättning för yrkesverksamhet som ställer stora

² Senaste lydelse 2001:1263.

krav på självständighet eller för forsknings- och utvecklingsarbete.

9 a §

Utbildning på forskarnivå skall väsentligen bygga på de kunskaper som studenterna får inom utbildning på grundnivå och avancerad nivå eller motsvarande kunskaper.

Utbildning på forskarnivå skall, utöver vad som gäller för utbildning på grundnivå och på avancerad nivå, utveckla de kunskaper och färdigheter som behövs för att självständigt kunna bedriva forskning.

10 a §

Examina skall avläggas på grundnivå, avancerad nivå eller forskarnivå. Regeringen meddelar föreskrifter om vilka examina som får avläggas och på vilken nivå de skall avläggas.

11 §³

Regeringen föreskriver vilka examina inom grundläggande högskoleutbildning som får avläggas. Högskoleverket beslutar vid vilka högskolor dessa examina får avläggas. Regeringen föreskriver dock vilka examina som får avläggas vid Sveriges lantbruksuniversitet.

Ett tillstånd att utfärda examina får lämnas bara om utbildningen uppfyller de krav som ställs på *grundläggande högskoleutbildning* enligt detta kapitel och de särskilda krav som *regeringen föreskriver*. Dessutom skall det i ett rikstäckande perspektiv finnas ett allmänt intresse av att examina får utfärdas.

Regeringen beslutar vid vilka högskolor som examina på grundnivå respektive avancerad nivå får avläggas. Regeringen får meddela föreskrifter om att någon annan myndighet får besluta i dessa frågor. Regeringen meddelar föreskrifter om vilka examina som får avläggas vid Sveriges lantbruksuniversitet.

Ett tillstånd att utfärda examina får lämnas bara om utbildningen uppfyller de krav som ställs på *utbildning på grundnivå och avancerad nivå* enligt detta kapitel och de särskilda krav som *finns i förordningsbestämmelser*. Dessutom skall det i ett rikstäckande perspektiv finnas ett allmänt intresse av att examina får utfärdas.

³ Senaste lydelse 2000:1370.

11 a §⁴

Om det inte längre finns förutsättningar enligt 11 § andra stycket första meningen att utfärda en generell examen i ett visst huvudämne eller med en viss inriktning eller en yrkesexamen, skall Högskoleverket anmoda högskolan att inom viss tid avhjälpa bristerna.

Finns bristerna helt eller till väsentlig del kvar efter den tid som sägs i första stycket, får *Högskoleverket* besluta att högskolan inte längre får utfärda en sådan examen som bristerna avser. Om det meddelas ett *sådant* beslut, får dock högskolan också därefter utfärda examen för de studenter som har påbörjat sin *grundläggande högskoleutbildning* vid den högskolan före beslutet. Detta gäller dock bara om utbildningen omfattar ett program eller en kurs som kan leda fram till en sådan examen som beslutet avser.

Finns bristerna helt eller till väsentlig del kvar efter den tid som sägs i första stycket, får *regeringen* besluta att högskolan inte längre får utfärda en sådan examen som bristerna avser. *Regeringen* får *meddela föreskrifter om att någon annan myndighet får besluta om detta*. Om det meddelas ett beslut om att *en högskola inte längre får utfärda en examen*, får dock högskolan också därefter utfärda examen för de studenter som har påbörjat sin *utbildning* vid den högskolan före beslutet. Detta gäller dock bara om utbildningen omfattar ett program eller en kurs som kan leda fram till en sådan examen som beslutet avser.

Frågor som avses i andra stycket skall avgöras av regeringen, om de avser Sveriges lantbruksuniversitet. Därvid får regeringen ta hänsyn också till om det i ett rikstäckande perspektiv finns ett allmänt intresse av att examina får utfärdas vid Lantbruksuniversitetet.

12 §⁵

Regeringen föreskriver vilka examina inom forskarutbildning som får avläggas.

Examina på forskarnivå får avläggas vid universiteten. Vid andra högskolor får sådana examina avläggas inom de vetenskapsområden som finns vid högskolan med stöd av beslut enligt 2 kap. 5 §.

Examina inom forskarutbildning får avläggas vid universiteten. Vid andra högskolor får sådana examina avläggas inom de vetenskapsområden som finns vid högskolan med stöd av beslut enligt 2 kap. 5 §.

⁴ Senaste lydelse 2000:1370.

⁵ Senaste lydelse 1997:797.

2 kap.**5 §⁶**

För *forskarutbildning* finns de vetenskapsområden som riksdagen bestämmer.

Dessa vetenskapsområden finns vid universiteten. På ansökan av en högskola som inte är universitet, kan regeringen besluta att ett eller flera av vetenskapsområdena skall finnas vid den högskolan. Ett sådant beslut får meddelas, om *grundutbildning och forskning* vid högskolan har en sådan kvalitet och omfattning inom vetenskapsområdet att *forskarutbildning* kan bedrivas på en hög vetenskaplig nivå.

För *utbildning på forskarnivå* finns de vetenskapsområden som riksdagen bestämmer. Dessa vetenskapsområden finns vid universiteten. På ansökan av en högskola som inte är universitet, kan regeringen besluta att ett eller flera av vetenskapsområdena skall finnas vid den högskolan. Ett sådant beslut får meddelas, om *utbildning på grundnivå och avancerad nivå samt forskning* vid högskolan har en sådan kvalitet och omfattning inom vetenskapsområdet att *utbildning på forskarnivå* kan bedrivas på en hög vetenskaplig nivå.

5 a §⁷

Det skall finnas minst en fakultetsnämnd vid varje universitet och vid varje högskola där det finns vetenskapsområde med stöd av beslut enligt 5 §.

Fakultetsnämnderna skall ansvara för forskning och *forskarutbildning*. Nämnderna skall också ansvara för *grundutbildningen*, om inte universitetet eller högskolan inrättar särskilda organ för *den utbildningen*. Universitet och högskolor där lärarexamen får avläggas skall dock alltid ha ett särskilt organ med ansvar för *grundläggande* lärarutbildning och för forskning som knyter an till sådan utbildning. Vid universitet och högskolor där det finns vetenskapsområde skall det särskilda organet ha ansvar också för sådan *forskarutbildning* som knyter an till lärarutbildningen. Högskolorna skall därutöver alltid ha särskilda organ för *grundutbildning* och forskning som inte hör till ansvarsområdet för någon fakultetsnämnd.

Fakultetsnämnderna skall ansvara för forskning och *utbildning på forskarnivå*. Nämnderna skall också ansvara för *utbildning på grundnivå och avancerad nivå*, om inte universitetet eller högskolan inrättar särskilda organ för *utbildning på dessa nivåer*. Universitet och högskolor där lärarexamen får avläggas skall dock alltid ha ett särskilt organ med ansvar för lärarutbildning och för forskning som knyter an till sådan utbildning. Vid universitet och högskolor där det finns vetenskapsområde skall det särskilda organet ha ansvar också för sådan *utbildning på forskarnivå* som knyter an till lärarutbildningen. Högskolorna skall därutöver alltid ha särskilda organ för *utbildning på grundnivå och avancerad nivå* och för

⁶ Senaste lydelse 1998:1832.

⁷ Senaste lydelse 2000:830.

forskning som inte hör till ansvarsrådet för någon fakultetsnämnd.

Universiteten och sådana högskolor som avses i första stycket skall bestämma vilka fakultetsnämnder som skall finnas och vilket ansvarsområde som varje nämnd skall ha. Ett ansvarsområde behöver inte sammanfalla med ett vetenskapsområde. Vid högskolor som inte är universitet får ansvarsrådet för *forskarutbildning* dock bara avse de vetenskapsområden som finns vid högskolan med stöd av beslut enligt 5 §.

Universiteten och sådana högskolor som avses i första stycket skall bestämma vilka fakultetsnämnder som skall finnas och vilket ansvarsområde som varje nämnd skall ha. Ett ansvarsområde behöver inte sammanfalla med ett vetenskapsområde. Vid högskolor som inte är universitet får ansvarsrådet för *utbildning på forskarnivå* dock bara avse de vetenskapsområden som finns vid högskolan med stöd av beslut enligt 5 §.

7 §

Regeringen meddelar särskilda *bestämmelser* om sammansättningen av styrelse, fakultetsnämnd och eventuella särskilda organ för *grundutbildningen* vid Sveriges lantbruksuniversitet.

Regeringen meddelar särskilda *föreskrifter* om sammansättningen av styrelse, fakultetsnämnd och eventuella särskilda organ för *utbildning på grundnivå och avancerad nivå* vid Sveriges lantbruksuniversitet.

4 kap.

2 §

Om inte annat följer av föreskrifter som meddelas av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer, avgör den högskola som anordnar en utbildning vilka behörighetsvillkor som skall gälla för att bli antagen till utbildningen.

Till sådan *grundläggande högskoleutbildning* som anordnas av en kommun eller ett landsting skall sökande antas utan avseende på folkbokföringsort.

Till sådan *utbildning på grundnivå eller avancerad nivå* som anordnas av en kommun eller ett landsting skall sökande antas utan avseende på folkbokföringsort.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2007 utom i fråga om 1 kap. 12 §, 2 kap. 5, 5 a och 7 §§ samt 4 kap. 2 § som träder i kraft den 1 juli 2007.

2. De nya bestämmelserna i 1 kap. 7–9 a och 10 a–11 a §§ skall tillämpas i fråga om utbildning som börjar efter utgången av juni 2007 eller examina som utfärdas därefter.

3. Regeringen får meddela föreskrifter om i vilken utsträckning utbildning får fullföljas och examen tas ut enligt äldre bestämmelser.

4. De beslut om tillstånd att utfärda examina som regeringen eller någon annan myndighet har fattat med stöd av äldre bestämmelser gäller fortfarande.

2. Förslag till lag om ändring i lagen (1993:792) om tillstånd att utfärda vissa examina

Häri genom föreskrivs i fråga om lagen (1993:792) om tillstånd att utfärda vissa examina

dels att 3 § skall upphöra att gälla,

dels att 1, 2 och 7 §§ skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

En enskild fysisk eller juridisk person som anordnar utbildning (enskild utbildningsanordnare) får endast efter tillstånd utfärda sådana examina som regeringen *med stöd av* högskolelagen (1992:1434) meddelat föreskrifter om.

Tillstånd får lämnas endast om utbildningen uppfyller de krav som uppställs i 2 *eller* 3 §.

Följande krav gäller för att få utfärda andra examina än doktors- och licentiatexamina.

Utbildningen skall vila på vetenskaplig eller konstnärlig grund och bedrivs så att den i övrigt uppfyller de krav som uppställs på grundläggande högskoleutbildning i 1 kap. högskolelagen (1992:1434).

För varje examen som tillståndet avser skall utbildningen också svara mot de särskilda krav som enligt vad regeringen föreskriver gäller för denna examen vid de universitet och högskolor som omfattas av högskolelagen.

Föreslagen lydelse

1 §

En enskild fysisk eller juridisk person som anordnar utbildning (enskild utbildningsanordnare) får endast efter tillstånd utfärda sådana examina som regeringen *enligt vad som anges i* högskolelagen (1992:1434) meddelat föreskrifter om.

Tillstånd får lämnas endast om utbildningen uppfyller de krav som uppställs i 2 §.

2 §

Utbildningen skall vila på vetenskaplig eller konstnärlig grund och på beprövad erfarenhet samt bedrivs så att den i övrigt uppfyller de krav som uppställs på utbildning i 1 kap. högskolelagen (1992:1434).

För varje examen på grundnivå och avancerad nivå och för en examen på forskarnivå inom ett vetenskapsområde som tillståndet avser, skall utbildningen också svara mot de särskilda krav som enligt förordningsbestämmelser gäller för denna examen vid de universitet och högskolor som omfattas av högskolelagen.

7 §¹

Ett tillstånd att utfärda examina får återkallas, om de krav som uppställs i 2 eller 3 § inte är uppfyllda. Detsamma gäller om sådana villkor som har ställts upp med stöd av 4 § inte iakttas eller om utbildningsanordnaren i väsentlig utsträckning åsidosätter sina skyldigheter enligt 5 §.

Ett tillstånd att utfärda examina får återkallas, om de krav som uppställs i 2 § inte är uppfyllda. Detsamma gäller om sådana villkor som har ställts upp med stöd av 4 § inte iakttas eller om utbildningsanordnaren i väsentlig utsträckning åsidosätter sina skyldigheter enligt 5 §.

Beslut om återkallelse av tillstånd fattas av regeringen efter framställning av Högskoleverket. Innan Högskoleverket gör en sådan framställning skall utbildningsanordnaren ha getts tillfälle till rättelse.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2007.

2. De nya bestämmelserna skall tillämpas i fråga om tillstånd att utfärda examina efter utgången av juni 2007.

¹ Senaste lydelse 2000:1371.

3. Förslag till lag om ändring i studiestödslagen (1999:1395)

Härigenom föreskrivs att 3 kap. 25 § och 4 kap. 22 § studiestödslagen (1999:1395) skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 kap.

25 §

Om inte något annat följer av föreskrifter som regeringen meddelar får studiemedel inte lämnas eller tas emot för den tid för vilken det lämnas

- studiehjälp enligt 2 kap.,
- aktivitetsstöd för att delta i ett arbetsmarknadspolitiskt program,
- utbildningsbidrag för doktorander,
- rekryteringsbidrag enligt lagen (2002:624) om rekryteringsbidrag till vuxenstuderande, eller
- rehabiliteringsersättning enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring.

Studiemedel får inte lämnas för den tid då den studerande tjänstgör enligt lagen (1994:1809) om totalförsvarspplikt eller fullgör utbildning till reserv- eller yrkesofficer.

Studiemedel får inte lämnas för *forskarutbildning* om den studerande är eller har varit anställd som doktorand eller har eller har haft utbildningsbidrag för doktorander.

Studiemedel får inte lämnas för *högskoleutbildning på forskarnivå*, om den studerande är eller har varit anställd som doktorand eller har eller har haft utbildningsbidrag för doktorander.

Studiemedel får inte lämnas för den tid då den studerande beviljats studiestöd eller motsvarande studiefinansiering från ett annat land. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om vilken utländsk studiefinansiering som skall omfattas av detta stycke.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

4 kap.

22 §

Studielån som har lämnats för studier i sådan utbildning som avses i 3 kap. 2 § andra stycket för att den studerande skall få grundläggande eller särskild behörighet för *grundläggande högskoleutbildning* kan skrivas av till viss del, om låntagaren senare har beviljats studielån för studier i sådan utbildning som avses i 3 kap. 2 § första stycket. I sådant fall får en sjättedel av det lånade beloppet jämte ränta som avser det

Studielån som har lämnats för studier i sådan utbildning som avses i 3 kap. 2 § andra stycket för att den studerande skall få grundläggande eller särskild behörighet för *högskoleutbildning på annan nivå än forskarnivå* kan skrivas av till viss del, om låntagaren senare har beviljats studielån för studier i sådan utbildning som avses i 3 kap. 2 § första stycket. I sådant fall får en sjättedel av det lånade beloppet

första lånet skrivs av för varje 40 poäng som kan ingå i en högskoleexamen och som låntagaren har genomfört med godkänt resultat. Den sammanlagda avskrivningen får dock omfatta högst hälften av det först lånade beloppet jämte ränta.

jämte ränta som avser det första lånet skrivs av för varje 40 poäng som kan ingå i en högskoleexamen och som låntagaren har genomfört med godkänt resultat. Den sammanlagda avskrivningen får dock omfatta högst hälften av det först lånade beloppet jämte ränta.

Avskrivning enligt första stycket får inte ske av lån som har lämnats under tid då det högre bidraget enligt 3 kap. 13 § lämnats.

Regeringen får föreskriva att avskrivning enligt första stycket får ske även efter godkänt resultat i annan eftergymnasial utbildning än högskoleutbildning.

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2007.

2. Bestämmelsen i 4 kap. 22 § skall tillämpas på motsvarande sätt för studielån som har lämnats för att den studerande skall få behörighet för grundläggande högskoleutbildning.

4. Förslag till lag om ändring i tandvårdslagen (1985:125)

Härigenom föreskrivs att 14 § tandvårdslagen (1985:125) skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

14 §¹

Tandläkare under specialistutbildning enligt 3 kap. lagen (1998:531) om yrkesverksamhet på hälso- och sjukvårdens område skall förordnas för viss tid.

Tandläkare i vars arbetsuppgifter ingår att i väsentlig omfattning medverka i *den grundläggande högskoleutbildningen* för tandläkarexamen, skall anställas för begränsad tid, om regeringen föreskriver det.

Tandläkare i vars arbetsuppgifter ingår att i väsentlig omfattning medverka i *högskoleutbildning* för tandläkarexamen, skall anställas för begränsad tid, om regeringen föreskriver det.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2007.

¹ Senaste lydelse 1998:539.

5. Förslag till lag om ändring i hälso- och sjukvårdslagen (1982:763)

Härigenom föreskrivs att 15 och 16 §§ hälso- och sjukvårdslagen (1982:763)¹ skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

15 §²

I landstingen skall finnas möjligheter till anställning för läkares allmäntjänstgöring enligt 3 kap. lagen (1998:531) om yrkesverksamhet på hälso- och sjukvårdens område i sådan omfattning att alla läkare som avlagt läkarexamen och läkare med utländsk utbildning som föreskrivits allmäntjänstgöring ges möjlighet att fullgöra praktisk tjänstgöring för att få legitimation som läkare. Anställning för allmäntjänstgöring skall ske för viss tid.

I landstingen skall också finnas möjligheter till anställning för läkares *specialicerings*tjänstgöring enligt nämnda lag i en omfattning som motsvarar det planerade framtida behovet av läkare med specialistkompetens i klinisk verksamhet. Regeringen får *föreskriva* att läkare under sådan tjänstgöring med anställning vid en enhet som har upplåtits för *grundläggande högskoleutbildning av läkare* skall anställas för viss tid.

I landstingen skall *det* också finnas möjligheter till anställning för läkares *specialiserings*tjänstgöring enligt nämnda lag i en omfattning som motsvarar det planerade framtida behovet av läkare med specialistkompetens i klinisk verksamhet. Regeringen får *meddela föreskrifter om* att läkare under sådan tjänstgöring med anställning vid en enhet som har upplåtits för *högskoleutbildning för läkarexamen* skall anställas för viss tid.

16 §

Regeringen bemyndigas att meddela föreskrifter om behörighet till tjänster inom hälso- och sjukvården och om tillsättning. Regeringen får överlåta åt Socialstyrelsen att meddela sådana föreskrifter.

I fråga om enheter inom hälso- och sjukvården som har upplåtits för *grundläggande högskoleutbildning av läkare* finns särskilda bestämmelser.

I fråga om enheter inom hälso- och sjukvården som har upplåtits för *högskoleutbildning för läkarexamen* finns särskilda bestämmelser.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2007.

¹ Lagen omtryckt 1992:567.

² Senaste lydelse 1998:533.

6. Förslag till lag om ändring i lagen (1982:764) om vissa anställningar som läkare vid upplåtna enheter, m.m.

Härigenom föreskrivs att 1 och 5 §§ lagen (1982:764) om vissa anställningar som läkare vid upplåtta enheter, m.m. skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

I denna lag ges bestämmelser om vissa anställningar som läkare vid sådana enheter inom landstingens hälso- och sjukvård som har upplåtits för *den grundläggande högskoleutbildningen* för läkarexamen (upplåtta enheter).

Vad som sägs om landstingens hälso- och sjukvård gäller också den hälso- och sjukvård som anordnas av kommuner som inte ingår i ett landsting.

Föreslagen lydelse

1 §¹

I denna lag ges bestämmelser om vissa anställningar som läkare vid sådana enheter inom landstingens hälso- och sjukvård som har upplåtits för *högskoleutbildning* för läkarexamen (upplåtta enheter).

5 §²

Varje läkare som är anställd vid en upplåten enhet är skyldig att biträda vid handledningen av medicine studerande.

Specialistutbildad läkare anställd vid enheten är, i den mån den eller de nämnder som utövar ledningen av hälso- och sjukvården medger det, skyldig att inom sitt verksamhetsområde ombesörja den undervisning och den examination som behövs för att *den grundläggande högskoleutbildningen av läkare* skall kunna bedrivas på ett ändamålsenligt sätt.

Specialistutbildad läkare anställd vid enheten är, i den mån den eller de nämnder som utövar ledningen av hälso- och sjukvården medger det, skyldig att inom sitt verksamhetsområde ombesörja den undervisning och den examination som behövs för att *högskoleutbildning för läkarexamen* skall kunna bedrivas på ett ändamålsenligt sätt.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2007.

¹ Senaste lydelse 1997:798.

² Senaste lydelse 1991:1972.

7. Förslag till lag om ändring i lagen (2001:1286) om likabehandling av studenter i högskolan

Härigenom föreskrivs att 2 och 9 §§ lagen (2001:1286) om likabehandling av studenter i högskolan skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 §¹

I denna lag avses med

högskola: ett universitet eller en högskola som har staten, en kommun eller ett landsting som huvudman och som omfattas av högskolelagen (1992:1434) samt en enskild utbildningsanordnare som har tillstånd att utfärda examina enligt lagen (1993:792) om tillstånd att utfärda vissa examina,

student: den som är antagen till och bedriver *grundläggande högskoleutbildning* eller *forskarutbildning* enligt högskolelagen eller utbildning som kan leda fram till en examen som en enskild utbildningsanordnare får utfärda enligt lagen om tillstånd att utfärda vissa examina; den som är anställd som doktorand skall dock inte anses som student vid tillämpningen av denna lag,

sökande: den som i vederbörlig ordning har anmält att han eller hon vill antas till *grundläggande högskoleutbildning* eller *forskarutbildning* enligt högskolelagen eller till utbildning som kan leda fram till en examen som en enskild utbildningsanordnare får utfärda enligt lagen om tillstånd att utfärda vissa examina,

etnisk tillhörighet: att någon tillhör en grupp av personer som har samma hudfärg eller nationella eller etniska ursprung,

sexuell läggning: homosexuell, bisexuell eller heterosexuell läggning,

funktionshinder: varaktiga fysiska, psykiska eller begåvningsmässiga begränsningar av funktionsförmågan som till följd av en skada eller en sjukdom fanns vid födelsen, har uppstått därefter eller kan förväntas uppstå.

student: den som är antagen till och bedriver *utbildning på grundnivå, avancerad nivå eller forskarnivå* enligt högskolelagen eller utbildning som kan leda fram till en examen som en enskild utbildningsanordnare får utfärda enligt lagen om tillstånd att utfärda vissa examina; den som är anställd som doktorand skall dock inte anses som student vid tillämpningen av denna lag,

sökande: den som i vederbörlig ordning har anmält att han eller hon vill antas till *utbildning på grundnivå, avancerad nivå eller forskarnivå* enligt högskolelagen eller till utbildning som kan leda fram till en examen som en enskild utbildningsanordnare får utfärda enligt lagen om tillstånd att utfärda vissa examina,

¹ Senaste lydelse 2003:311.

9 §²

Förbuden mot diskriminering i 7–8 b §§ skall gälla, när en högskola

1. beslutar om tillträde till högskoleutbildning eller vidtar någon annan åtgärd som har betydelse för tillträdet,

2. beslutar om examination eller gör någon annan bedömning av en studieprestation,

3. beslutar eller gör någon annan liknande bedömning i fråga om

a) tillgodoräknande av utbildning,

b) anstånd med studier eller fortsättning av studier efter studieuppehåll,

c) byte av handledare,

d) indragning av handledare och andra resurser vid forskarutbildning,

e) utbildningsbidrag för doktorander, eller

4. vidtar en ingripande åtgärd mot en student.

3. beslutar eller gör någon annan liknande bedömning i fråga om

a) tillgodoräknande av utbildning,

b) anstånd med studier eller fortsättning av studier efter studieuppehåll,

c) byte av handledare,

d) indragning av handledare och andra resurser vid *utbildning på forskarnivå*,

e) utbildningsbidrag för doktorander, eller

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2007.

2. De nya bestämmelserna skall tillämpas även i fråga om studenter som före ikraftträdandet antagits till och bedrivit grundläggande högskoleutbildning eller forskarutbildning.

² Senaste lydelse 2003:311.